

Uvodna beseda

Letošnje šmarnice za odrasle bodo temeljile na pojmu »socialne pravičnosti«. Kaj ta pojem pravzaprav obsega?

Združeni narodi so leta 2010 zapisali: »Socialna pravičnost je osnovana na vrednotah, poštenosti, enakosti, spoštovanju do različnosti, dostopu do socialne varnosti ter aplikaciji človekovih pravic na vse sfere življenja, vključno z delovnim mestom. Ko se soočamo s posledicami globalne finančne in ekonomske krize, ki nas je privedla do razsežnih povečanj brezposelnosti in revščine ter obremenitve družbene integracije, so ta načela bolj pomembna kot kdajkoli prej.«

Kristjani pa lahko pojem »socialne pravičnosti« pravzaprav enačimo z evangeljskim pojmom »Božje kraljestvo med nami«. Zgodovinske izkušnje potrjujejo, da nobena človeška oblast do danes ni zmogla uresničiti tega ideala.

Je potemtakem Božje kraljestvo na zemlji iluzija? NE! Evangelij nam daje zagotovilo, da se je Božje kraljestvo približalo in je med nami. Svetniki nam s svojimi svetlimi zgledi pričujejo, da je življenje po evangeliju mogoče in nas vabijo, da jih posnemamo. Kristjani smo torej poklicani, da iščemo in gradimo Božje kraljestvo med nami: v svojih družinah, v šoli, v službi, v župniji ... torej v svojem vsakdanjem življenju.

Šmarnice želijo konkretizirati pojem Božjega kraljestva s pomočjo evangeljskih likov, ob katerih bomo skupaj odkrivali, kaj je Božje kraljestvo in kaj ni. Izbrani liki predstavljajo širok spekter družbenih slojev in socialnih izhodišč, ki so aktualni tudi danes. Božje kraljestvo ni rezervirano za posamezno elito v družbi, ampak je dosegljivo vsakomur, ne glede na njegov položaj, poklic in dohodek ...

Evangeljski liki, ki jih bomo v šmarničnem branju srečali, naj nam pomagajo, prepoznati in uresničiti svojo temeljno držo v družbi, ki bo pripomogla h gradnji Božjega kraljestva med nami.

Na pot se torej podajamo brez popotne palice, torbe in obutve. Ne skrbimo za to, kaj bomo jedli in kaj bomo pili in kaj bomo oblekli. Vsak dan iščimo najprej Božje kraljestvo in vse drugo nam bo navrženo (prim. Mt 6,31-34).

1. Lačna množica

V Jezusovem času je bilo pričakovanje obljubljenega Odrešenika zelo živo. Množice so razumele, da čas rimske okupacije ni čas odrešenja. To pač ni bilo tisto, kar je judovsko ljudstvo čakalo. Priti bi moralo nekaj novega, nekaj boljšega. Ljudje so se bili pripravljene oprijeti vsake obljube – to pa so izkoristili mnogi navidezni rešitelji. Zvabili so ljudi v kakšno izmed verskih ali uporniških gibanj. Dali so jim upanje, ki pa se je tako ali drugače kmalu razblinilo.

V ta čas in prostor je stopil naš Odrešenik, Jezus Kristus. Deloval je med množicami, ki so se odrešenja sicer veselile, a so ga razumele zelo po zemeljsko. Odrešenik je bil zanje tisti, ki jim bo najprej nasitil lačne želodce. Hoteli so kruha. Naslednje, kar je bremenilo ubogo ljudstvo, so bile številne neozdravljive bolezni. Odrešenik je torej nekdo, ki jih bo ozdravil. Slednjič je bil tu tudi greh. Stiska, ki jo prinaša, na prvi pogled sicer ni očitna. A v globinah duše breme slabe vesti in izguba človeškega dostojanstva kričita po odrešenju.

Ljudstvo je čakalo. Jezus je prihajal naproti. Razumel je njegove stiske in pričakovanja. Želel je odgovoriti nanje, saj so bila upravičena. Lačne množice je nasitil s kruhom, bolne je ozdravil, obsedene je osvobajal, odpuščal je grehe. Ljudje so se veselili in bili zadovoljni. Sledili so Jezusu iz kraja v kraj in upali, da bo z njim nastopil nov čas blagostanja. Ko pa so iz njegovih ust slišali težke besede o odpovedi in umiranju samemu sebi, so bili nejevoljni. Svetovali so mu, naj ostane kar pri deljenju kruha – "to nam zadošča". Če bo ustrezal njihovim predstavam, ga bodo sprejeli za kralja.

Jezus pa ni prišel le zaradi kruha in zdravja. Njegova obljuba je bila mnogo večja. Prišel je, da bi uresničil Božje kraljestvo, ki je kraljestvo pravičnosti in ljubezni, miru in odpuščanja. Zato je vabil ljudi, naj se ne potegujejo za minljive stvari, temveč naj živijo za jed, ki ostane. Nabirajo naj zaklade, ki jih ne razjedata molj in rja. Ozrejo naj se kvišku in posežejo po tem, kar presega njihove predstave, kar presega vse zemeljsko, tudi smrt samo.

Morda bi pričakovali, da bodo množice zagorele od hrepenenja. Morda bi mislili, da bodo ljudje hvaležni, ker jim je nekdo povedal, da je lahko njihovo življenje neskončno bolj polno, kot si sploh morejo predstavljati. A zgodilo se je nasprotno. Ljudstvo je razočarano obstalo: "Ah, mi pa smo upali, da nas bo osvobodil rimske oblasti ..."

Pomislimo na naš čas. Razočaranje tudi nam ni tuje. Na nas pritiskajo različna bremena. Treba je plačati položnice, obdržati službo, skrbi nas za zdravje ... Svoji družini moramo zagotoviti želeni standard. Ostati moramo funkcionalni, čeprav se večkrat počutimo prazni in osamljeni. Lačni smo smisla in notranjega miru. To znajo dobro izkoristiti trgovci, politiki in avtorji raznih priročnikov za premagovanje stresa in za pridobivanje samozavesti. Družba reklamira bližnjice, po katerih naj bi se za ceno lastnih hrepenenj izognili bolečini in naporu. Si mar res želimo zgolj takšnega odrešenja?

Množica, ki je sledila Jezusu, je razočarana in še vedno lačna obstala na mestu. Mi pa pojdemo dalje. Poiščimo njega, ki prinaša več, kot upamo pričakovati. Vzemimo njegovo obljubo Božjega kraljestva zares.

*Marija, pomagaj nam, da se ne bomo zadovoljili z vsakdanjim kruhom.
Naj iščemo jed, ki ostane.*

2. Kralj Herod

Herod Antipa, sin kralja Heroda Velikega, je bil četrti vladar Galileje. Podedoval je četrtno očetovega kraljestva, vendar je bila njegova oblast zgolj formalna. Vse pomembnejše odločitve so bile namreč v rokah Rimljanov. Na potovanju v Rim se je zaljubil v ženo svojega polbrata Filipa. Odpeljal jo je v Galilejo. Zakonito ženo je napodil z dvora in se poročil s Herodiado.

V tistem času je v njegovem kraljestvu vstal prerok, ki je govoril o skorajšnjem prihodu Odrešenika. Ime mu je bilo Janez Krstnik. Ostro je obsojal vsak greh in vabil k spreobrnjenju. Javno je spregovoril tudi o grešnem vladarjevem življenju in mu očital, da živi z ženo svojega brata. Heroda so te besede spravljale v veliko zadrego. Kljub temu je rad poslušal, kar je Janez govoril. Bal se je ga je in ga branil, ker je vedel, da je pravičen in svet mož. Herodiada pa je preroka sovražila in si je želela njegove smrti. Priložnost se je pokazala na Herodovi rojstnodnevni gostiji. Herodiada je prepričala svojo hčer, naj od kralja v zameno za ples zahteva Krstnikovo glavo. Kralj se je užalostil, ko je slišal pastorkino zahtevo, toda zaradi svoje prisege vpričo gostov ni upal odreči njeni želji. Takoj je poslal po rablja in mu ukazal, naj preroka obglavi.

Kasneje je kralj Herod sodeloval v sodnem procesu proti Jezusu. Evangelist Luka poroča: *»Ko je Herod zagledal Jezusa, se je zelo razveselil. Že precej časa ga je namreč želel videti, ker je slišal o njem. Pričakoval je, da ga bo videl narediti kakšno znamenje. Spraševal ga je z mnogimi besedami, Jezus pa mu ni nič odgovoril. Veliki duhovniki in pismouki so stali zraven in ga silovito obtoževali. Herod ga je skupaj s svojimi vojaki zasramoval, ga v posmeh ogrnil v bleščeče oblačilo in poslal nazaj k Pilatu. Tisti dan sta se Herod in Pilat spoprijateljila; prej sta se namreč sovražila«* (Lk 23,8-12).

Kaj lahko razumemo iz tega, kar smo na hitro izvedeli o kralju Herodu? Imel je srečo. Rodil se je v kraljevski družini. Podedoval je visok položaj in bogastvo. Ko si je zaželel Herodiade, si jo je vzel. Sam si je postavljaj merila. Hrepenel je tudi po Božjem kraljestvu. Rad je poslušal Janeza Krstnika, a da bi to, kar je slišal, tudi udejanjil, je bilo prenaporno. Veliko raje je ugajal ljudem in iskal njihovo hvalo. *»Pustimo resnico ob strani,«* si je verjetno mislil, *»oblast daje hitrejše in slajše sadove.«*

Herod je želel srečati Jezusa. Čutil je, da je v njem skrita neverjetna moč in oblast. A čemu bi se utrujal z njim. Ker se Jezus ni podredil njegovim predstavam in ni ugodil njegovim željam, ga je pričel sramotiti. S tem se je prikupil Pilatu. Tako je sicer srečal Odrešenika, toda ni ga sprejel v svoje življenje. Oblast, ugled in lagodje so bili še naprej njegovo vodilo.

V čem smo sami podobni Herodu? Mar nismo tudi mi razpeti med iskanjem lastnega ugodja in resnice? Kadar dajemo prednost ugodju, ugledu in častihlepnosti, ne moremo srečati Jezusa. Božje kraljestvo se nam odmika. Če bomo sami sebi merilo, ne bomo deležni njegovih sadov.

Marija, pomagaj nam, da nas oblast in denar ne pokvarita.

3. Farizeji

Farizeji so bili člani judovske versko-politične skupine, ki je delovala v starem Izraelu od 2. stoletja pred Kristusom do 1. stoletja po Kristusu. Izraz *farizeji* izvira iz hebrejske besede [perušim], kar pomeni *ločeni*. Bili so namreč ločeni od posvetnega ter povsem usmerjeni v versko življenje. Poglobljali so se v besedila Postave in dosledno izpolnjevali zapovedi. V času rimske zasedbe so sicer nasprotovali Rimljanom, vendar se v politiko resneje niso vmešavali. Bili so v sporu s saduceji, saj so za razliko od njih verovali v obstoj angelov, v poslednjo sodbo in telesno vstajenje. Po navedbah zgodovinarja Jožefa Flavija jih je bilo v času rimske okupacije okoli 6000.

V Jezusovem času farizeji torej niso bili v vrhu politike, imeli pa so vpliv med ljudmi. Lahko bi postali orodje za rast Božjega kraljestva na zemlji, toda skušnjava višjega položaja je bila prevelika. Lepoto Svetega pisma in odgovornost za izpolnjevanje zapovedi je zamenjal napuh. Zase so menili, da so pravični, druge pa so zaničevali. Jezus jih je večkrat svaril in jim na primer povedal priliko o farizeju in cestninarju v templju. Oba sta molila. Farizej se je postavil in se Bogu zahvaljeval, da ni grešen kot drugi ljudje. Cestninar pa še oči ni upal povzdigniti. Trkal se je na prsi in prosil Boga odpuščanja. Cestninar je šel opravičen na dom, farizej pa ne. Jezus je k priliki dodal svarilo: Kdor se povišuje, bo ponižan in kdor se ponižuje, bo povišan (prim. Lk 18,9-14).

Ob nekem drugem srečanju je Jezus farizeje primerjal z Izaijevo prerokbo o ljudstvu, ki Boga časti z ustnicami, ne pa s srcem (prim. Mt 15,1-20). Če izpolnjevanja zapovedi ne spremlja ljubezen, se namen sprevrže iz božjega v človeškega. Cilj ni več Božje kraljestvo, ampak lasten ugled in položaj, ki človeka postavlja nad druge.

Jezusove besede so tudi danes zelo aktualne za vsakega vernika. Naše versko življenje lahko ostane na ravni izpolnjevanja tradicije ali pa iskanja trenutkov nekakšne čustvene blaženosti. V tem primeru je vera le ena od izbranih bližnjic, da se ne bi srečali z bolečino in da bi se umaknili življenjski realnosti. Takšna vera podpira napuh, iz nje pa ne more zrasti drugega kot samoljubje. V njej ni prostora, da bi se srečali – niti sami s sabo niti z Bogom ali z bližnjim.

Naša vera in molitev naj bosta zato iskanje odnosa z Bogom in bližnjim. V priznanju lastne nemoči in praznine bomo začutili željo po srečanju z Odrešenikom. A ne ozirajmo se v nebo, saj je tukaj med nami. Iščimo ga v svojih bližnjih. Srečujmo se z njim v vsakdanjih naporih in trenutkih veselja. Pri sveti maši in pred tabernakljem priznajmo lastno nemoč. Sveta evharistija naj nam pomaga, da se bolj zavemo njegove ljubezni in naj v nas prebujata hrepenenje po služenju in darovanju za bližnje.

Marija, pomagaj nam, da nam vera ne bo izgovor za napuh in postavljanje nad druge.

4. Cestninar

Rimska oblast je za vzdrževanje svoje velike države potrebovala denar. Kje naj ga dobi, če ne od ljudi? Zato je pobirala davke in prispevke za uporabo cest in mostov; obdavčila je obrt, nepremičnine in vsako drugo pridobitno dejavnost. Zbiranje davkov je temeljilo na preprostem sistemu: pobiralci davkov so si lahko prisvojili določen delež vsega, kar so pobrali. Pri tem so bili dokaj svobodni glede izbire meril in sredstev. Več kot so iztisnili iz ubogega ljudstva, več so imeli zase. S takšnim sistemom so bili zadovoljni uslužbenci in oblast, ljudje pa so nemočni trpeli krivice. Neusmiljeni pobiralci davkov so imeli pravico, da so plačilno nesposobne spravili celo v zapor.

Pobiralci cestnega davka ali cestninarji, ki jih v evangeliju večkrat srečamo, so bili torej nekakšni uslužbenci, zaposleni v javni upravi. Delali so za oblast, ki pa je bila v rokah rimskega okupatorja. Že zato so bili med ljudmi nepriljubljeni in celo osovraženi. Poleg tega so bili znani po tem, da so se okoriščali na račun stiske drugih. Marsikdaj so od ljudi z grožnjami izterjali neupravičeno velike vsote. Razumljivo, da je bil njihov poklic na zelo slabem glasu.

Pa se skušajmo vživeti še v vlogo tistih, ki so opravljali to neugledno delo. Cestninarji so bili največkrat iz vrst meščanov. V mestih je bilo seveda premalo zemlje, da bi od nje vsi živeli. Nekateri so se zato preživljali z obrtjo in trgovino, drugi s služenjem pri bogatih, tretji so videli priložnost zaslužka v javni upravi. Gotovo so bili slednji pod hudim pritiskom. Na eni strani družina, ki jo je treba preživeti, na drugi pa odpor do tuje oblasti. A ponudba je bila vabljiva. Delo je bilo sicer nepriljubljeno, a ne pretežno. Denar pa vedno zagotovljen. Tako je tuja oblast brez težav dobila sodelavce med domačini. A ker skušnjava ne počiva, je mnoge cestninarje premamil zaslužek z dobičkom. Brez usmiljenja so pobirali davke in njihovo višino prilagajali svojim interesom in čustvenemu razpoloženju.

Jezus ni bil prizanesljiv do takšnega načina življenja. Besedo cestninar je uporabil v slabšalnem pomenu, ko je dejal: Če brat, ki greši zoper tebe, ne posluša ne tebe ne prič ne občestva, potem naj ti bo kakor pogan in cestninar (prim. Mt 18,17). A Božjega kraljestva ni odrekel nikomur, tudi cestninarjem ne. Večkrat je jedel z njimi in jih vabil k spreobrnjenju. V evangeliju tako spoznamo Zaheja. Po poklicu je bil višji cestninar. Evangelist Luka poroča, da je bil bogat in torej uspešen ter predan svojemu delu. Srečanje z Jezusom ga je tako prevzelo, da je polovico svojega premoženja razdelil med uboge in četverno povrnil vsem, ki jih je v svojem poklicu prevaral (prim. Lk 19,1-10). Naslednji cestninar, ki nam ga evangelij predstavi, je bodoči apostol in evangelist Matej. Jezus je šel mimo, ko je Matej sedel na svojem delovnem mestu v mitnici; njuna pogleda sta se srečala. Jezus ga je povabil: »Hodi za menoj!« Matej je vstal in šel za njim.

Na naši poti iskanja bomo vedno znova srečevali dvojnost ene in iste vloge. Razmišljanje o cestninarjih nas je danes pripeljalo do spoznanja, da je v kakršnikoli službi mogoče slediti Jezusovemu klicu k pravičnosti in ljubezni. Prav tako pa je na kateremkoli položaju mogoče podleči hudičevim skušnjavam po lahkem zaslužku, maščevalnosti in preziru. Tudi danes vztrajajmo v iskanju Božjega kraljestva. Pridružimo se majhnemu Zaheju. Povzpni se više, da bi videli, kaj nam Kristus ponuja v našem vsakdanu. Priznajmo svojo grešnost in nemoč, poravnajmo krivice, ki smo jih zagrešili ter se podajmo za Jezusom. Tudi nam pravi: Danes je v to hišo prišlo odrešenje (prim. Lk 19,9).

Marija, pomagaj nam, da ne bomo podlegli skušnjavi lahkega zaslužka

5. Pilat

Poncij Pilat je izhajal iz premožne rimske družine. Očitno je moral imeti ustrezne vojaške in upravne izkušnje, da si je pridobil mesto rimskega guvernerja v Judeji. Kot upravitelj je imel široka pooblastila v vojaških in finančnih zadevah. Postavljal je tudi vélikega duhovnika v jeruzalemskem templju in imel nadzor nad tempeljskim premoženjem. Zgodovinarji ga opisujejo kot surovega človeka, ki je bil precej sovražen do Judov in ni kazal dosti posluha za njihove verske potrebe. Jožef Flavij na primer poroča, da je dal zgraditi akvedukt za oskrbo Jeruzalema z vodo, stroške pa poravnal kar z denarjem iz tempeljske zakladnice. Množične proteste, ki so sledili, je ukrotil s trdim vojaškim posredovanjem.

Evangelij poroča, da je imel Poncij Pilat odločilno vlogo v sodnem procesu proti Jezusu. Judovski veljaki s Kajfo na čelu so mu izročili Jezusa in zahtevali, da ga usmrti. Pilat pa se ni hotel mešati v judovske notranje zadeve, zato je jetnika poslal k Herodu. A slednjič ga je kljub vsemu doletelo, da je moral sam odločiti o usodi tega človeka. Jezus se mu ni zdel nevaren. Pilat ni bil naiven in je kmalu sprevidel, da gre za zaroto. Dokazi o krivdi so bili neoprijemljivi in nepreverljivi. Vedel je, da je v ozadju zavist. Tudi je bil prepričan, da je Jezus nedolžen. Zato ga je želel oprostiti. A duhovniki so nahujskali ljudstvo, da je zahtevalo smrtno obsodbo. Pilat je poskusil še s kompromisom. Zaradi praznika pashe je ljudstvu ponudil izpustitev enega izmed jetnikov. A ljudje so izbrali Baraba. Pilat je spet stopil pred množico in še enkrat izjavil: »Na njem ne najdem nobene krivde.« Ljudstvo pa je vztrajalo pri svoji zahtevi. Pilat je popustil in dal Jezusa pribiti na križ.

Zakaj je Pilat popustil množici in ugodil njenim željam? Težko je verjeti, da le zaradi strahu pred nemiri. Že pred tem je z vojaško silo večkrat uspešno zatrl poskuse Judov, ki so hoteli uveljaviti svojo voljo. Ne, Pilat v obsodbo ni bil prisiljen. Svobodno je odločil, da mora Jezus umreti. Zakaj?

»Kaj je resnica?«, je vprašal Jezusa, čeprav je vedel, da ga odgovor sploh ne zanima. »Oblast je resnica, moja moč in volja sta resnica,« to mu je ves čas odmevalo v glavi. Ob srečanju z Jezusom pa se je njegova vera v oblast zamajala v samih temeljih. Pred njim je stal človek, ki se ni bal – pa čeprav se je odločalo o njegovem življenju in smrti. Ni kazal najmanjše vznemirjenosti ali zadrege. Bil je ponižen, a iz njegove krotkosti je izžarevala moč, kakršne Pilat dotlej še ni srečal. Jezus je govoril o nadzemeljskem kraljestvu in oblasti, ki prihaja od zgoraj. »Nobene oblasti bi ne imel, če ti ne bi bilo dano od zgoraj,« mu je povedal. Pilat bi se lahko umiril v ponižnosti, da je Nekdo večji od njega. V tem bi lahko našel svojo svobodo in mir. A za nobeno ceno ni bil pripravljen, odreči se lastni oblásti. Pa četudi je zaradi nje treba križati nedolžnega.

Iz Pilatove zgodbe izluščimo spoznanje zase. Na prvi pogled se težko poistovetimo z njegovo izkušnjo, saj sami nimamo v rokah tolikšne oblasti. A skušnjava, da bi se dokazovali in iskali premoč nad bližnjimi, nam ni tuja. Z njo se srečujemo v šoli, na delovnem mestu, v družini. Tekmovalnost in ljubosumje sta nevarna za odnose med nami. Naša moč bi mogla imeti razdiralni in uničevalni učinek. Z druge strani pa nam Jezusova drža pred tem sodnikom priča o tem, da obstaja še druga moč, ki je neprimerljivo večja. Raste namreč iz resnice, ljubezni, ponižnosti ... Zahrepenimo po tej moči, da ne bi rušili, marveč gradili Božje kraljestvo med nami.

*Marija, pomagaj nam, da bomo hrepeneli po moči, ki jo daje resnica,
in jo uresničevali v ljubezni.*

6. Véliki duhovniki

Véliki duhovniki, nasledniki Arona, prvega vélikega duhovnika, so bili vrhovni uradniki templja. Opravljali so bogoslužje in vodili žrtvene daritve. Razsojali so o obrednih in civilnih zadevah. Imeli so torej vlogo duhovnikov in sodnikov. Živeli so od darov in poljedelskih desetih. Samo oni so smeli ob posebnih priložnostih stopiti v najsvetejši prostor v templju, ki je bil od predprostora ločen z zagrinjalom, za katerim je stala skrinja zaveze. Svoje duhovniške brate so morali prekašati v moči in bogastvu, v modrosti in videzu.

Viri poročajo, da so bili znani po nagli jezi. Trmasto so vztrajali pri odločitvah. Do drugih so bili pogosto vzvišeni in nespoštljivi. Med sabo so radi tekmovali. Tako so se na primer držali pravila, da lahko obred vodi tisti duhovnik, ki pride prvi k oltarju. Morali so biti oženjeni, če pa jim je prva žena umrla, jih je že čakala druga. Poročiti so se smeli le z izraelsko devico, nikakor pa ne z vdovo, ločenko ali spreobrnjenko.

Jezus se je pogosto srečeval z njimi. Poslušali so ga, ko je razlagal Sveto pismo in oznanjal Božje kraljestvo. Ogrožal jih je, ko je učil, da bodo prvi zadnji in zadnji prvi. Zabrusil jim je, da so hinavci in pobeljeni grobovi. Njim – izbranim – je očital, da so slabši od javnih grešnikov. Njegovo ravnanje je bilo zanje nedopustno in bogokletno, vredno celo smrtne obsodbe.

Med vélikimi duhovniki pa so bili tudi taki, ki jih pomembnost visokega položaja ni zaslepila. Spomnimo se Nikodéma, ki je Jezusa rad poslušal in se od njega učil. Skupaj z Jožefom iz Arimateje je poskrbel, da je bil Jezus dostojno pokopan. Evangelij poroča, da je prinesel zmes aloje in mire ter z dišavami vred povil Jezusovo telo, čeprav je bilo za duhovnike nedopustno, da bi se dotikali mrtvih.

Razmišljanje o vélikih duhovnikih nam pokaže, kako se lahko tudi najboljše sprevrže v slabo. Čudoviti namen, da se Bogu posveti najboljše može, se je v veliki meri sprevrgel v tekmovalnost, prezir ter željo po nadvladi. To je problem, s katerim se tudi Cerkev srečuje že od začetka. Mnogi so se spopadali z vprašanjem, kako preprečiti, da bi se v njej bohotila pomembnost in bogatenje. Pojavili so se različni reformatorji, ki so skušali preoblikovati njeno podobo. A samo nasprotovanje bogastvu in hkrati vodstvu ni obrodilo sadov. Nasilno uveljavljanje novega pogleda je večkrat prineslo le novo nasilje in novo oblast. Samo Božji ubožci so prinašali resnične spremembe. Skromni in tihi liki svetnikov so v svoji notranji moči, ki je izviral iz Boga, najprej in predvsem preobražali sami sebe. Moč ljubezni je iz njih brez nasilja prehajala na svet in prenavljala Cerkev. Sveti možje in svete žene so dajali Bogu najboljše, sebe pa so imeli za ubogo orodje v Božjih rokah.

Srečanje s posvečeno osebo, ki ne izžareva svoje poklicanosti, nas lahko močno razočara. Pa vendar ni smiselno, da bi zato nehali iskati Boga. Razočaranja nas ne smejo potreti, marveč postati nov izziv, da v sebi oblikujemo podobo Božjih otrok ter molimo za svetost posvečenih.

Marija, pomagaj nam, da nas razočaranja ne bodo oddaljila od tvojega Sina in Cerkve.

7. Gostje na veliki gostiji

Judovska kultura je po svoji naravi zelo gostoljubna. Izročilo pravi, da je imel Abraham šotor s štirimi vhodi, da je lahko opazil slehernega, ki je šel mimo in ga povabil noter. Nekoč je prekinil pogovor z Bogom samo zato, da bi v šotor povabil tri angele, ki jih je imel za utrujene popotnike (prim. 1 Mz 18,1-14). Gostoljubnost je bila zanj pomembnejša celo od doživljanja Božje navzočnosti.

Abrahamovo prisrčno sprejemanje tujcev je postalo svetel zgled njegovim potomcem. Po razrušenju templja je oltar zamenjala domača miza, pri kateri so Judje blagoslavljali hrano in k njej vabili revne goste. Vsaka hiša je morala biti odprta za vse. Gostitelj se je bil pripravljen odpovedati svojim navadam, da bi se gostje počutili udobno. Neki učitelj naj bi, preden je sedel k jedi, zmeraj stopil na hišni prag s povabilom: »Kdor je lačen, naj pride jest.«

Starozavezna gostoljubnost je primer dobre prakse družbene skrbi za uboge. Judje niso poznali sistema socialnega varstva ali ljudskih kuhinj. Med njimi pa kljub temu ni bilo lačnih. Revni so bili dobrodošli gostje pri mizi. V Jezusovem času pa sta pomembno izročilo gostoljubnosti in dobroteljnosti marsikdaj izpodrinila elitizem in preziranje revežev. Moderno je bilo prirejati velike gostije, kjer so se gostje prerivali za prva mesta. Bolj kot na uboge so gostitelji mislili nase. Gostija je zanje postala priložnost, da si pridobijo ugled in da se pred gosti postavijo. Jezus je zato enemu od takih gostiteljev povedal tole: *»Kadar prirejš kosilo ali večerjo, ne vabi ne prijateljev ne bratov ne sorodnikov ne bogatih sosedov, da te morda tudi oni ne povabijo in ti povrnejo. Nasprotno, kadar prirejš gostijo, povabi uboge, pohabljene, hrome, slepe, in blagor tebi, ker ti ne morejo povrniti; povrnjeno ti bo namreč ob vstajenju pravičnih«* (Lk 14,7-14).

Jezusove besede so lahko za nas povabilo, da razmislimo o lastni gostoljubnosti, posebej do ubogih. Tudi danes se lahko dobroteljnost sprevrže v iskanje ugleda in postavljanje. Druge strežemo in gostimo, ker si želimo biti pomembni. V dobroteljnih akcijah sodelujemo, da bi potolažili vest in pred drugimi izkazali svojo dobroto. Mislimo, da gradimo Božje kraljestvo, v ozadju pa dajemo prostor napuhu in preziru do bližnjih. Kako hitro se dobro sprevrže v slabo! Kako naj se tega ubranimo?

Pomembno si je iskreno slediti in prepoznavati, kam usmerjamo svoj pogled. Če bi najprej skrbeli za lastno pomembnost, se nam stiska bližnjega ne bo zdela pomembna. Zlorabili jo bomo, da bi v njej našli korist zase. Če bo naša dobroteljnost izhajala iz SAMOljubja, bomo težko GOSTOljubni. Jezus nas zato vabi, naj svoj pogled obrnemo k ubogim in pomoči potrebnim. Pomislimo na to, kaj potrebuje naš bližnji, kaj ga boli in kje mu lahko pridemo naproti. Veselimo se, da lahko poskrbimo za druge in jim postrežemo, ne da bi pričakovali povračila. Tako bomo ustvarjalci Božjega kraljestva na zemlji. Ko v šmarničnih dneh iščemo Božje kraljestvo, smo poklicani, da ga tudi ustvarjamo!

Marija, pomagaj nam, da bomo vsaj včasih medse povabili uboge in zapostavljene ter jim približali kraljestvo ljubezni in pravičnosti.

8. Juda Iškarijot

Danes se ustavimo ob apostolu, ki je v evangeliju naveden zadnji na seznamu učencev, ki jih je Jezus poklical. To je Juda Iškarijot. Njegovo ime nakazuje, da je bil za razliko od drugih apostolov, ki so bili Galilejci, doma iz Karijota, mesta na Judovem. Kadarkoli se v Svetem pismu pojavi njegovo ime, je zraven tudi namig na njegovo veliko izdajstvo.

Evangelist Janez piše, da je bil Juda odgovoren za skupen denar. Po opisu Marijinega maziljenja Jezusovih nog z dragocnim dišavnim oljem takole beremo: *»Juda Iškarijot, eden izmed njegovih učencev, ki ga je pozneje izdal, je rekel: Zakaj tega olja ne bi prodali za tristo denarijev in te dali ubogim? Tega pa ni rekel, ker bi skrbel za uboge, ampak ker je bil tat; imel je namreč denarnico in je izmikal, kar so dajali vanjo«* (Jn 12,4-6).

Pri zadnji večerji je Jezus napovedal izdajstvo. Jasno je pokazal, da ve, kdo izmed apostolov ga namerava izdati. Judu Iškarijotu je celo rekel: *»Kar nameravaš storiti, stôri hitro«* (Jn 13, 27). Juda je nato res odšel k velikim duhovnikom, da bi jim izročil svojega učitelja. Ti so se razveselili njegove pripravljenosti in so mu za uslugo plačali trideset srebrnikov (prim. Mr 14,10-11). Povedel jih je v Getsemani. Poljub je izbral za znamenje izdajstva.

Evangelist Matej poroča, da je Juda kasneje uvidel zlobo svojega dejanja. A obžalovanje se je sprevrglo v obup, saj ni zaupal v Jezusovo usmiljenje in možnost, da bi mu bilo odpuščeno. Po njegovi smrti so se ostali apostoli odločili, da izberejo novega člana – izpraznjeno mesto je zasedel apostol Matija.

Težko razumemo, kaj je Juda Iškarijota pripeljalo do tega, da je začel krasti skupen denar in kaj ga je gnalo v izdajstvo, saj mu Jezus nikoli ni storil krivice. Nič slabega ni mogel očitati svojemu učitelju. Kljub temu ni bil pripravljen sprejeti njegovega nauka. Verjetno ni zmoget dojeti, zakaj se Jezus toliko razdaja za uboge in poudarja ponižnost. Lahko si predstavljamo, kako ga je bolelo, ko je Jezus govoril, naj bo tisti, ki želi biti prvi, vsem služabnik. Gotovo mu ni ugajalo to, da je Jezus reveže vabil naprej, zanje porabljal svoj dragoceni čas in zaradi njih tvegalo dobro ime. Od hoje za učiteljem je verjetno pričakoval sijajno kariero in dober zaslužek. Ko je kazalo, da iz tega ne bo nič, je najbrž še zadnjič poskusil potegniti nekaj koristi iz tega poznanstva.

Kako globoko je posejano v nas seme pohlepa in napuha! Tako radi bi imeli več in bili prvi. Drugega ne vidimo v pravi luči, predstavlja nam tekmeca in nas ogroža. Iz take drže se rojevajo mnoge krivice in razočaranja. Ostajamo prazni in ne verjamemo v lepoto odnosa. Napuh in pohlep se razrasteta, da ni več prostora za Božje kraljestvo.

Marija, pomagaj nam, da nas pohlep ne bo vodil v sovraštvo do bližnjega.

9. Uboga vdova

Zgodba o dveh novčičih nam je dobro znana. Jezus se je nekoč ustavil pri templju in opazoval mimoidoče, ki so metali svoje darove v tempeljsko zakladnico. Med njimi je bilo veliko bogatih, ki so dajali od svojega obilja, njegovo pozornost pa je pritegnila uboga vdova, ki je darovala skromna dva novčiča. Jezus je ovrednotil ta navidez nepomemben dogodek, da je postal večna zgodba o tem, kako se človekova veličina skriva v skromnih dejanjih.

V Stari zavezi je bilo bogastvo znamenje Božjega blagoslova, ki ga je deležen pravični. Revščina pa je bila pogosto razumljena kot kazen za greh. Ko je bilo izraelsko ljudstvo pregnano v Babilon, se je srečalo s poganskimi kulturami, ki so uživale blagostanje, medtem ko so sami zaradi svoje nezvestobe Bogu padli v suženjstvo. Ta težka izkušnja jim je postopoma odstirala nov pogled na sadove Božjega blagoslova. Ti se pogosto ne kažejo v bogastvu in blagostanju, ampak v spoznavanju resničnega dobrega. Resnično bogastvo je v modrosti, ki vodi človeka k pravičnosti in ljubezni.

Stara zaveza je jasno učila, da je bogastvo brez prave modrosti prazno. Jezusovi sodobniki so kljub temu pogosto podlegli skušnjavi pohlepa. Jezus jih je svaril in jih v prilikah opozarjal na nevarnosti takšnega ravnanja. Govoril je, da bo lažje prišel velblod skozi šivankino uho kakor bogataš v Božje kraljestvo. Povedal jim je zgodbo o bogatinu in Lazarju ter opozoril, da je bogastvo minljivo in prazno, pravo veselje pa se skriva v zvestobi Jahveju in ga ne more skaliti niti največje uboštvo.

S tem, ko je Jezus izpostavil dar uboge vdove, je vnovič pokazal na veličino majhnih dejanj, narejenih iz ljubezni, ter na ničevost velikih del, ki jih vodi samoljubje. Ob tem velja poudariti, da je bil položaj vdov v tistem času izredno težak. Tiste, ki niso imele otrok, so bile brez prave možnosti preživetja. Večkrat so se poročile z moževim bratom, da bi si zagotovile dostojno življenje. V vsakem primeru pa so bile povsem odvisne od dobre volje sorodnikov in drugih. Bile so brez svoje lastnine in brez pravic. Če upoštevamo stisko in težo položaja te vdove, bomo lažje razumeli, da njen dar ni nekaj samoumevnega in je v resnici vreden naše in Božje pozornosti. Kaže namreč na to, da vdova sprejema težo življenja in se celó v najgloblji stiski zmore veseliti svojega darovanja.

Kako naj danes razumemo Božjo ljubezen, ko pa je v svetu toliko trpljenja, stisk in revščine? Ali so morda ubogi deležni prekletstva in je Bog nanje pozabil? Če bi slednje držalo, bi bilo na milijone ljudi nemočnih in nesvobodnih v svojih stiskah. Uboštvo pa je lahko tudi izziv in klic h globljim vrednotam. Človekova vrednost in svoboda nista v minljivem bogastvu. Premoženje lahko že jutri nepričakovano izgubimo – na to največkrat nimamo vpliva. Naša resnična vrednost je v darovanju, ki pa je v celoti odvisno od vsakega posameznika. Je stvar svobodne odločitve, na katero družbeni položaj ali višina dohodka nimata nobenega vpliva. Uboga vdova nas s svojim darom vabi, naj iščemo globlje vrednote in presegamo logiko tega sveta. Cilj gotovo ni v tem, da bi prezirali bogastvo. Med velikimi svetopisemskimi liki so bili tudi bogati, kot sta Nikodém in Jožef iz Arimateje. Ko iščemo Božje kraljestvo, ne bomo prezirali bogastva niti preklinjali uboštva. Kar resnično šteje, je naša pripravljenost, da se darujemo.

Marija, pomagaj nam, da bomo radi delili z bližnjimi, tudi kadar imamo sami malo.

10. Bogati mladenič

Ko so dečki v judovstvu dopolnili trinajst let in en dan, so veljali za odrasle. Postali so dolžni izpolnjevati vseh 613 zapovedi. Tora deli zapovedi na trdilne in nikalne oziroma na tiste, ki vežejo človeka z Bogom in one, ki vežejo človeka s človekom. Namen zapovedi je, prečistiti človekovo naravo in jo prepričati, da bo raje služila Bogu, kakor stregla svojim željam.

Lepo urejeno judovsko zakonodajo dopolnjuje še en izraz, tj. *micva*, ki spodbuja k dobrim delom. Izpolnjevanje zapovedi in opravljanje dobrih del je bilo pri starih Judih enako pomembno, zato so imeli reveži poseben status v družbi. Ob njih so imeli namreč bogati priložnost, da izpolnijo *micvo*. Ta je vključevala predvsem skrb za vdove, sirote, tujce in reveže. Dobrodelnost je ustvarjala pravičnejšo družbo, hkrati pa je po judovskem prepričanju reševala vernike pred smrtjo in približevala prihod Mesije.

Eden izmed mladih vernih Judov, ki se je prizadeval, da bi izpolnil vse zapovedi, se je približal Jezusu in ga vprašal, kaj naj stori, da bo deležen večnega življenja. *Jezus mu je v skladu s Postavo odvrnil: »Kaj mi praviš, da sem dober?! Nihče ni dober razen enega, Boga! Zapovedi poznaš: Ne ubijaj! Ne prešuštuj! Ne kradi! Ne pričaj po krivem! Ne goljufaj! Spoštuj očeta in mater!« Mladenič mu je odvrnil: »Učitelj, vse to sem izpolnjeval že od svoje mladosti.« Jezus se je ozrl vanj, ga vzljubil in mu dejal: »Eno ti manjka: pojdi, prodaj, kar imaš, in ubogim, in imel boš zaklad v nebesih; nato pridi in hodi za menoj!« Ta beseda ga je potrla in je žalosten odšel; imel je namreč veliko premoženje (Mr 10,18-22).*

Na poti k uresničevanju Božjega kraljestva med nami so nam zapovedi pomembno vodilo. Judje so jih skrbno dopolnjevali in v marsičem tudi uresničevali. A vse zapovedi so nazadnje postale bolj opravičilo kot vodilo za ljubezen. Mladenič je bil namreč navdušen nad tem, da ni nikogar ubil niti okradel, da ni prešuštoval niti pričal po krivem. Upal je, da mu manjka le še kakšna malenkost – in bo na cilju. Jezus pa je vedel, da zgolj prepovedi ne morejo uresničiti Božjega kraljestva na zemlji. To zmore le ljubezen. Ta pa se udejanja v razdajanju in darovanju. Množico zapovedi je Jezus zato strnil v preprosto zapoved: Ljubi Gospoda, svojega Boga, in bližnjega kakor sebe (Mr 12,31). »Nihče nima večje ljubezni, kakor je ta, da dá življenje za svoje prijatelje« (Jn 15,13). Mladeniču je to ljubezen skušal približati s povabilom, naj deli svoje premoženje z ubogimi. Vedel je namreč, da je to prvi korak. Če ne bo sposoben deliti tega, kar ima, ne bo sposoben z bližnjim deliti tega, kar sam je. Umreti za druge, je še veliko težje kot razdati premoženje. A pri premoženju se začne!

Bogati mladenič je žalosten odšel. Bomo mar tudi mi zaprli svoje dlani in skrili premoženje pred tistimi, ki tako zelo potrebujejo našo pomoč? Vedno težje se prepričujemo, da ni ubogih, saj jih lahko vidimo vsepovsod, ne le prek televizijskih zaslonov. Še težje bomo prepričali Boga, da vse, kar imamo, nujno potrebujemo zase. Zapovedi in dobrodelnost so nam dobro poznane. Potrudimo se, da jih v polnosti zaživimo.

Marija, pomagaj nam, da se bomo zavedali dobrin, ki jih imamo in jih radi delili z ubogimi.

11. Jezusovi domači

Za Jude sta bila družinsko življenje in pripadnost domačemu kraju visoko cenjena. Družina je bila temelj vsega dogajanja. V njej so potekali mnogi verski obredi in molitve, bila je prizorišče dela in praznovanja. Versko in družabno življenje v družini je bilo temelj vse vzgoje. Otrok se je naučil ceniti Boga in spoštovati starše, ki jim ni smel ugovarjati, jih klicati po imenu ali sedeti na njihovem stolu. Starši, predvsem očetje, so bili odgovorni za vzgojo svojih otrok; učili so jih trgovati, poskrbeli so za njihovo poroko in jim določili doto. Odraslih otrok niso smeli kaznovati z udarci. Nobenemu med otroki niso smeli dajati prednosti. Nauk v zvezi s tem najdemo v starozavezni pripovedi, v kateri je Jakob s svojo zaščitniško držo do Jožefa povzročil rivalstvo med brati. Kljub strogi vzgoji je obstajalo jasno načelo, da staršev ni potrebno ubogati v primeru, ko bi od otroka zahtevali, da krši Božje zapovedi. Odrasli otroci so morali skrbeti za svoje starše in jih v starosti obiskovati. Poskrbeti so morali za dostojen pogreb in zanje moliti.

Družina je bila torej temeljna. Posameznikova identiteta v skupnosti in njegov družbeni položaj sta bila odvisna od ugleda njegove družine. Velik pomen so imele sorodstvene vezi z veljaki. Radi so se postavljali z znamenitimi predniki, npr. z rabiji ali voditelji skupnosti. Družinski ugled si je bilo mogoče pridobiti tudi z bogastvom, ki pa je moralo vključevati dobrodelnost in primerno omiko.

Te trdne in v marsičem tudi zdrave okvire družbenega življenja je Jezus močno zrahljal. Odšel je iz svojega kraja in ni nadaljeval z obrtjo, ki jo je skozi desetletja gojila domača družina. Ko je nastopil v domači shodnici, so se ljudje uprli in godrnjali: *»Ali ni to Jožefov sin?« On pa jim je rekel: »Seveda mi boste povedali ta pregovor: ›Zdravnik, ozdravi sebe.‹ Kar smo slišali, da se je zgodilo v Kafarnáumu, stôri tudi tukaj v domačem kraju.« In rekel je: »Resnično, povem vam: Nobenega preroka ne sprejmejo v domačem kraju. Resnico vam govorim: Veliko vdov je bilo v Izraelu v Elijevih dneh, ko se je nebo zaprlo za tri leta in šest mesecev in je nastala huda lakota v vsej deželi, toda Elija ni bil poslan k nobeni izmed njih razen k vdovi v Sarepto na Sidónskem. Tudi veliko gobavih je bilo v Izraelu v času preroka Elizeja, pa ni bil izmed njih očiščen nobeden razen Sirca Naamána.« Ko so to slišali, so vsi v shodnici pobesneli. Vstali so, ga vrgli iz mesta in odvedli na previs hriba, na katerem je bilo sezidano njihovo mesto, da bi ga pahnili v prepad. On pa je šel sredi med njimi in je hodil dalje (Lk 4,23-29).*

Jezus ni želel uničiti dobro zgrajene tradicije, vsekakor pa je tudi ni postavljaj na najvišje mesto. Pomembnejše od družinskih in družbenih okvirov je bilo zanj človekovo dostojanstvo. Sleherni ima pravico do njega, ker smo vsi Božji otroci. Naloga posameznika je, da uresničuje sebe, to pa zahteva zvestobo temu, kar je vanj položil Oče, Bog.

Še tako zdrava tradicija in družina ne smeta biti pomembnejši od temeljne človekove poklicanosti. Človekovo dostojanstvo, ki temelji na uresničevanju poklicanosti, je pogoj za uresničevanje pravičnosti in ljubezni. To velja imeti pred očmi, ko iščemo Božje kraljestvo med nami.

Marija, pomagaj nam, da bodo naše družine prostor uresničevanja naše poklicanosti.

12. Učenci

V vseh obdobjih so ljudje iskali nekoga, ki bi jih vodil. Tako je tudi Jezusov čas poznal razne skupine s svojimi voditelji. V Svetem pismu beremo na primer o versko-političnih strankarskih skupinah farizejev in saducejev. V tistem času je bilo živo tudi gibanje zelotov, ki so o sebi trdili, da so najbolj goreči za judovstvo in Postavo. Tu je bila tudi skupnost esenov, znanih po izredni strogosti v izpolnjevanju zapovedi. Učitelji, ki so okrog sebe zbirali somišljenike in ustvarjali različne duhovne šole ter gibanja, so bili potemtakem nekaj povsem običajnega. Okoli njih so se zbirali ljudje, ki so hrepeneli po boljšem jutri.

Jezusovo javno delovanje in njegovi čudeži so pritegnili pozornost mnogih, ki so mu začeli slediti in so prisluhnili njegovi besedi. Kdo ve, kakšna so bila njihova pričakovanja do novega Učenika. Jezus je izmed njih izbral dvanajst apostolov. Evangelist Marko poroča takole: *Nato je šel Jezus na goro in poklical k sebi, katere je sam hotel. In odšli so k njemu. Postavil jih je dvanajst, ki jih je imenoval tudi apostole, da bi bili z njim in bi jih pošiljal oznanjat ter bi imeli oblast izganjati demone. Postavil jih je torej dvanajst: Simona, ki mu je dal ime Peter, Jakoba, Zebedejevega sina, in Jakobovega brata Janeza, katerima je nadel ime Boanergés, to je Sinova groma, Andreja, Filipa, Bartolomeja, Mateja, Tomaža, Jakoba, Alfejevega sina, Tadeja, Simona Kananeja in Juda Iškarijota, ki ga je izdal (Mr 3,13-19).*

Kot smo pravkar slišali, je bila prva naloga apostolov ta, da so spremljali Jezusa in bili z njim. Iz te bližine pa so lahko črpali moč za oznanjevanje in izganjanje hudih duhov. Njihovo število simbolizira dvanajst Izraelovih rodov in predstavlja celoto, celovitost, popolnost. Izraz apostol, ki pomeni tudi »odposlanec«, sprva ni bil pridržan le za dvanajstere: apostoli so bili vsi kristjani, ki so sodelovali pri misijonskem delu in goreče oznanjali krščansko vero. Tako imenujemo apostol tudi svetega Pavla, čeprav ni bil eden izmed dvanajsterih. Deloval je zlasti med nejudi ali pogani, zato mu pravimo tudi *apostol poganov*.

Jezusovi učenci so kljub preganjanju, ki je nastopilo po njegovi smrti, vero ponesli v svet. Po njihovih namestnikih smo jo prejeli tudi mi. Jezus tudi nas vabi, da smo z njim tesno povezani in mu kljub različnim nasprotovanjem ostajamo zvesti. Apostoli so se zbirali okrog Jezusa, da bi dojeli in sprejeli veselo oznanilo v svoje življenje. Tudi mi se srečujemo z njim preko Božje besede in evharistije. Prejemanje zakramentov, obisk svete maše in osebna molitev so naš privilegij – v Božji bližini se lahko odpočijemo, navdušimo nad življenjem in si nabere moči za premagovanje skušnjav. A to ni vse. Jezus nas vabi, naj to, kar nam podarja, delimo z drugimi. Iz njegove bližine moramo zato črpati moč za oznanjevanje.

A kaj naj oznanjamo danes? Veselo oznanilo ohranja isto vsebino skozi stoletja in tisočletja. Bog nas ljubi in tudi nas vabi na pot ljubezni. Naša naloga je torej, da pričujemo o tem, da je ljubezen cilj našega življenja in da jo je z Božjo pomočjo mogoče živeti in prinašati svetu. Ljubezen naj bo lastnost, po kateri bodo ljudje v nas prepoznali kristjane.

Marija, pomagaj nam, da bomo dobro spolnili nalogo učencev tvojega Sina. Naj nas prepoznajo po ljubezni, kot so prepoznali apostole.

13. Obsedenec v Géraški deželi

V šmarničnem branju skušamo s pomočjo evangeljske besede odkrivati temelje pravičnejše družbe, v kateri ni nihče zapostavljen ali odrinjen na rob. Danes se ustavimo ob Jezusovem odnosu do obsedenih, ki so bili v njegovem času izrinjeni iz družbenega življenja. V Jezusovem času je namreč veljala miselnost, da sta bolezen in trpljenje Božja kazen za greh. Tudi v povezavi z obsedenostjo so se Judje najprej ustavili ob vprašanju krivde. Človek, ki je kazal znake obsedenosti, je bil zato izključen iz skupnosti in ni smel zahajati v tempelj. Na ta način se družbeni večini ni bilo potrebno ukvarjati s pojavom, ki se jim je zdel nerazumljiv in so se ga bali. Obsedeni in njihove družine so ostajali sami in nemočni v svoji stiski.

Jezus pa je ravno njim želel biti še posebno blizu. Sam zase je rekel, da je njegovo poslanstvo v tem, da premaga satana in njegovo kraljestvo ter da ljudem prinese zavest o Božjem kraljestvu, ki ga nobeno zlo ne more uničiti. S konkretnimi dejanji je potrjeval Božjo premoč nad hudim duhom – izganjal je hude duhove in ozdravljaval obsedene. Zelo slikovita je zgodba o obsedencu iz Géraške dežele. Ta mož je zaradi obsedenosti izgubil skoraj vse dostojanstvo. Spal je v grobovih, obleke ni nosil, živel je zapuščen in stran od ljudi. Ti so ga poskušali ukrotiti z verigami, a je okove pretrgal. Njegovo življenje je bilo en sam neobvladljiv in grozljiv kaos. Dokler se ni srečal z Jezusom. Ta je zapovedal hudim duhovom, naj odidejo iz njega. Prosili so ga, da se naselijo v svinje, ki so se blizu pasle. Vsa čreda je nato planila s pobočja v jezero in utonila. Prebivalci Géraške dežele so zaradi tega dogodka prosili Jezusa, naj odide iz njihovih krajev. S svojimi učenci je res zapustil deželo, rešenec pa je šel v mesto in vsem oznanjal, kako ga je Jezus osvobodil.

Jezus je prišel, da bi tudi nas osvobodil jarma greha in smrti. Njegov prihod pomeni nastop Božjega kraljestva in dokončen poraz hudega duha. Jezus je s tem, ko je sprejel vso težo križa in smrti, dokazal, da je ljubezen večja od greha, s katerim skuša hudič rušiti Božje kraljestvo med nami. Jezusovo vstajenje je naše zagotovilo, da je Bog močnejši od zla in da je Božje kraljestvo nepremagljivo. Kljub temu se boj nadaljuje. Naša svobodna volja, ki nam je Bog noče odvzeti, je bojno polje, kamor skuša posegati hudi duh, da bi nas oddaljil od Boga in nas oropal za dediščino Božjega kraljestva. Z drugimi besedami – zapeljuje nas v greh. Skušnjave so njegovo konkretno delovanje zoper naše dostojanstvo. V tem oziru moramo greh jemati skrajno resno ter se neutrudno in vztrajno boriti proti vsakdanjim skušnjavam. Pri tem se opirajmo na evangelij in zakramente, ki nam jih Jezus ponuja v našem prizadevanju za dobro.

Poleg rednega pa govorimo tudi o izrednem delovanju hudega duha, ki v določenih primerih obsede človeka. Razlog za to se običajno skriva v prekletstvu ali zavestnem sodelovanju s hudičem. Vpliv hudega duha na osebo je v tem primeru močnejši in lahko prevzame določeno oblast nad njegovim telesom in psihičnim vedenjem. Še vedno pa nima direktnega vpliva na človekovega duha, v katerem se bogopodobnost najbolj izraža. Tudi v primeru obsedenosti je temeljnega pomena krščansko in zakramentalno življenje, zvestoba Božji besedi in goreča molitev. Eksorcizem, ki ga izvaja od škofa pooblaščen eksorcist ali škof sam, predstavlja pomembno pomoč v boju proti izrednemu delovanju hudega duha.

Nevarnost, s katero se soočamo danes, je v tem, da smo postali neobčutljivi za delovanje hudiča. Posledično smo zato omahljivi v zavzemanju za Božje kraljestvo – postajamo vedno manj pozorni na greh, skušnjavam pa se ne upiramo dovolj odločno. Vsako obnašanje, ki bi lahko kazalo na obsedenost, označimo za psihično bolezen. Ko ignoriramo delovanje hudiča, se za nas zmanjša pomen Jezusovega odrešenja. Če hudega duha ne bi bilo, s kom naj bi se Jezus pravzaprav spopadel in koga naj bi s svojim križem porazil?!

Zgodba o obsedencu naj nas ne prestraši, ampak spodbudi, da bi vzeli zares svoje dostojanstvo, ki ga ogroža greh. Pogumno in odločno se uprimo vsakdanjim skušnjavam. Jezus je dal svoje življenje, da bi verjeli v moč Božje ljubezni in se z njo upirali grehu.

Marija, pomagaj nam, da bomo jasneje razločevali med zlom in dobrim, grehom in krepostjo ter med boleznijo in obsedenostjo.

14. Grešnica

Danes se bomo ustavili ob Jezusovem srečanju z javno grešnico, prostitutko, ki se mu je približala na neki gostiji. S solzami mu je začela umivati noge in jih mazila z dišečim oljem. Farizeji, ki so spremljali dogodek, so bili zgroženi. Jezus pa je razumel, da je žena iskala ljubezen. Približal se ji je v iskrenem sočutju. Da bi lažje razumeli njeno stanje in hkrati ovrednotili čudovite spremembe, ki jih Jezus prinaša v posameznikovo in družbeno življenje, se skušajmo vživeti v ozadje tega srečanja.

Judje so verjeli, da se njihova zvestoba Bogu odraža v skrbnem izpolnjevanju Postave. Svoje življenje v skupnosti, verske obrede in medsebojne odnose so urejali glede na številne predpise, zapovedi in prepovedi, ki jih navaja Postava. V njej so podrobno opredeljena dejanja, ki pomenijo nezvestobo Bogu in so zato grešna. Natančno je določeno tudi, na kakšen način naj skupnost takšna dejanja kaznuje. Judje so verjeli v Božje usmiljenje, katerega moč naj bi bila petstokrat večja od Božje jeze. S tem v zvezi je bilo večkrat dovolj, da je grešnik izkazal svoje kesanje z žrtvenim darom. Kljub temu so nekatera dejanja, zlasti tista, ki pomenijo kršitev desetih zapovedi, obravnavali kot nesprejemljiva in so jih kaznovali s smrtjo. Med slednje je spadalo: umor, bogokletje, malikovanje, prešuštvo, incest, sodomija, grobost do staršev, nespoštovanje sobote, čarovništvo in ugrabitev.

Nečistovanje je bilo torej umeščeno na seznam najhujših grehov. Kljub temu so tudi v tistem času poznali pojav javnih grešnic. To so bile prostitutke ali vlačuge. Nekateri moški so na skrivaj izkoriščali njihove usluge. Sicer pa so veljale za umazane in nečiste, zato so se jih ljudje izogibali. Druženje z njimi je veljalo za veliko sramoto.

Jezus v obsodbi greha ne zaostaja za ostrino Stare zaveze. V določenem smislu je še zahtevnejši. Pravi namreč: *»Slišali ste, da je bilo rečeno: Ne prešuštvoj! Jaz pa vam pravim: Kdor koli gleda žensko, da jo poželi, je v srcu že prešuštoval z njo. Če te desno oko pohujšuje, ga iztakni in vrzi od sebe; kajti bolje je zate, da izgubiš en del telesa, kakor da bi bilo célo tvoje telo vrženo v peklensko dolino. In če te desna roka pohujšuje, jo odsekaj in vrzi od sebe, kajti bolje je zate, da izgubiš en del telesa, kakor da bi célo tvoje telo prišlo v peklensko dolino«* (Mt 5,27-30).

Temeljna razlika med starozaveznim naukom in Jezusovo držo torej ni v obsodbi greha, ampak v sočutju do grešnika. Nanj gleda kot na ranjenega Božjega otroka, ki je zapustil Očetovo naročje. Ta odnos je povzet v priliki o izgubljenem sinu. Veselje, s katerim oče teče naproti izgubljenemu sinu, je prispodoba za Jezusovo veselje, s katerim sprejema vsakega grešnika in zaupa v njegovo spreobrnitev. Pri tem ne misli na obsodbo. Bliža se z ljubeznijo, ki grešnika spreminja v Božjega prijatelja. Z enako ljubeznijo pride naproti javni grešnici. Veseli se njenega spreobrnjenja in jo sprejme v svojo bližino.

Jezusov odnos do človekove grešnosti bi lahko povzeli s preprostim stavkom: Greh je vedno vreden obsodbe, grešnik pa sočutja in pomoči. Na žalost danes velikokrat doživljamo ravno nasprotno. Mnogi greh opravičujejo, tolerirajo in celo promovirajo. Raje kot o prešuštvovanju in nečistovanju govorijo na primer o spolnih avanturah, ljubezenskih aferah in kratkih romancah. Nezakonske zveze so postale nekaj samoumevnega in stvar posameznikove presoje. Družba naj se v to ne vtika. Po drugi strani pa težko najdemo v sebi sočutje do parov ali družin, ki se zaradi prevare znajdejo v stiski. Njihovo trpljenje postane za okolico zanimiv trač, ob katerem se marsikdo privošljivo nasmehne. Podobno velja za druge grehe. Označiti neko dejanje za grešno, se zdi danes za marsikoga starokopitno in preživeto. Po drugi strani je med nami izredno malo sočutja, mnogo več pa je privošljivosti in prezira do nekoga, ki se ga izpostavi v njegovi slabosti.

Iskreno sočutje do bližnjega bo v nas raslo le, če bomo priznali, da smo tudi sami grešni, a kljub temu deležni neskončne ljubezni Boga, ki se veseli vsakega, še posebno pa ranjenega Božjega otroka in mu prihaja naproti.

*Marija, pomagaj nam, da ne bomo obsojali ljudi zaradi grehov,
ampak bomo v njih videli Božje otroke.*

15. Simonova tašča

Družina je osnovna celica družbe. Božje kraljestvo in vrednote pravičnejše družbe morajo zato najprej vzkliti v naših družinah. Kako? Razmislek o tem naj danes vodi evangelij o Jezusovem srečanju s Simonovo taščo.

V evangeliju po Luki beremo: *»Simonova tašča je imela hudo vročico in prosili so ga zanjo. In sklonil se je nad njo, zapovedal vročici in jo je pustila. Takoj je vstala in jim stregla«* (Lk 4,38-39).

Preden se ustavimo ob sami zgodbi, pogledajmo, kaj pravi o taščah Stara zaveza. V svetopisemskih pripovedih so tašče predstavljene kot tiste, ki so modrejše od snahe, zato pa povabljene, da jim s svojimi izkušnjami in znanjem pomagajo (prim. Rut 3,1-18). Tašča je bila po judovski tradiciji tista, ki je uvajala mlade v družinsko življenje in je bila deležna velikega spoštovanja. Kljub temu pa ni šlo za njeno nadrejenost snahi oz. mladi družini.

Simonova tašča se je očitno zavedala vloge, ki ji je pripadala v skladu s tradicijo. Evangelisti poudarjajo, da je takoj po ozdravljenju vstala iz postelje in začela streči. Zdi se skoraj neverjetno. Kako to, da se ni niti malo ustavila ob nenadnem ozdravljenju. Pričakovali bi, da bo med njo in Jezusom stekel pogovor – podobno kot pri drugih ljudeh, ki jih je Jezus ozdravil boleznimi. Ona pa, ki jo je Jezus obiskal na domu, se ob njem na ta način ne ustavi, ampak hiti s postrežbo. Težko verjamemo, da bi se v resnici tako mudilo. Nekaj besed bi vendarle lahko izmenjala z njim. A verjetno je navada velikokrat močnejša od modrosti. Kaj pa, ko postane močnejša tudi od ljubezni in zaradi nje ne opazimo več najbližjih?

Simonove žene evangeliji ne omenjajo. Morda ni več živa, morda pa njena prisotnost v zgodbi ne pride do izraza. Tašča jo najprej zasenči zaradi boleznimi, potem pa še zaradi postrežbe. Izkušena gospodinja morda ni zaupala, da bi snaha dobro postregla in je zato tako hitro skočila iz postelje. Kaj točno se je odvijalo v ozadju te evangeljske zgodbe, ne vemo. Vseeno pa se za trenutek ustavimo ob tem, kakšen je Jezusov odnos do tradicionalnih družinskih vezi, ki so bile tako pomembne za judovski narod.

Evangelij se večkrat dotakne družinskih odnosov. Jezus spoštuje tradicijo, a se ji ne podreja. Že kot dvanajstleten deček, ki ga zaskrbljena starša končno najdeta v templju, pokaže, da je zvestoba Bogu in osebnemu poslanstvu pomembnejša od družinskih vezi. Podobno držo zavzame tudi na svatbi v Kani ter ob obisku sorodnikov. Pove jim, da so tisti, ki spolnjujejo Božjo voljo, njegova mati in njegovi bratje. Po drugi strani pa v svojih zadnjih urah misli na svojo mater in poskrbi zanjo tako, da jo izroči v varstvo apostolu Janezu.

Jezus nas torej vabi, da bi se ob družinskih vezeh rojevalo Božje kraljestvo. Ne podpira ljubosumnja, nespoštljivosti ali prezira. Tudi nas vabi, naj se veselimo tega, da lahko postrežemo svojim bližnjim. Hkrati pa nas opozarja, naj se za tem ne skriva želja po uveljavljanju in iskanju pomembnosti. V tem primeru bi se samo na videz trudili za druge, v resnici pa bi videli in skrbeli le zase. Pozornost do bližnjega naj zato presega pravice in dolžnosti, ki nam jih nalaga tradicija. Uresničuje naj se v pristni ljubezni, ki spreminja družinske vezi v prostor, kjer se lahko vsak član družine v polnosti uresniči v svojem poslanstvu.

Marija, pomagaj nam presecati spore in nesporazume med taščami in snahami, tasti in zeti.

16. Ribiči

V Palestini so se ljudje preživljali predvsem s poljedelstvom, živinorejo in obrtjo, ki je zajemala kamnoseštvo, tesarstvo, kovaštvo, lončarstvo, tkalstvo in drugo. Galilejsko jezero je ponujalo dodaten vir zaslužka. Ob njem je cvetelo ribištvo.

Mesto Magdala, ki so ga imenovali tudi Ribji stolp in se je raztezalo na zahodnem bregu jezera, je bilo glavno ribolovno središče. Tako ni naključje, da se je Jezus na svojih poteh srečeval z ribiči. Zanimivo pa je, da je bil nanje posebno pozoren, ko je zbiral svoje učence. Zakaj so se mu ravno ti možje zdeli najbolj primerni, da ponesejo njegov nauk v svet? Odgovor poiščimo v evangeliju.

Evangelist Luka je zapisal takole: *Ko je množica pritiskala nanj in poslušala Božjo besedo, on pa je stal ob Genezareškem jezeru, je zagledal dva čolna pri bregu; ribiči so pravkar stopili iz njiju in izpirali mreže. Stopil je v enega izmed čolnov, bil je Simonov, in Simona prosil, naj odrine malo od kraja. Sédel je in učil množico iz čolna. Ko pa je nehal govoriti, je rekel Simonu: »Odrini na globoko in vrzite mreže za lov!« Simon mu je odgovoril: »Učenik, vso noč smo se trudili, pa nismo nič ujeli, a na tvojo besedo bom vrgel mreže.« In ko so to storili, so zajeli veliko množino rib, tako da so se jim mreže začele trgati. Pomignili so tovarišem v drugem čolnu, naj jim pridejo pomagat. Prišli so in napolnili oba čolna, tako da sta se začela potapljati. Ko je Simon Peter to videl, je padel Jezusu pred noge in rekel: »Pojdi od mene, Gospod, ker sem grešen človek!« Nad ulovom rib, ki so jih zajeli, je osupnil on in vsi, ki so bili z njim, prav tako pa tudi Jakob in Janez, Zebedejeva sinova, ki sta bila Simonova družabnika. Tedaj je Jezus rekel Simonu: »Ne boj se! Odslej boš lovil ljudi.« In ko so potegnili čolna na kopno, so pustili vse in šli za njim (Lk 5,1-11).*

Evangeljska pripoved nam razkriva nekaj ključnih vrlin, ki so bile lastne ribičem. Prva je bila delavnost. Če bi bili namreč lenuhi, bi zagotovo ne ubogali Jezusa in se vnovič podali na morje. Za njimi je bila naporna noč. Komaj so sprali in uredili mreže ter se nadejali zasluženega počitka, že so bili spet pripravljeni ponovno poskusiti. Druga lastnost, ki jo je Jezus preizkusil, je bila njihova pripravljenost na izzive, ki presega tradicijo in navade. Od njih je namreč zahteval, da lovijo podnevi, medtem ko so sami redno lovili ponoči. A ribiči so bili vajeni presenečenj, ki jih prinaša prostrano jezero in nepredvidljiva narava. Saj so se že velikokrat znašli v položaju, ko niso imeli druge orientacije ali opore razen svoje notranje intuicije. Tudi tokrat so sledili temu, kar so ob Jezusu začutili. Slutili so namreč, da njegovo noro povabilo ni norčevanje. Čutili so, da jih jemlje resno in zato so se odzvali.

Prav take može je iskal Jezus. Njegovi apostoli se ne bodo smeli ustrašiti trdega dela. Morali se bodo pogumno spopadati z življenjem, ki jih bo vedno znova presenečalo. Še več. Potreboval je ljudi, ki bodo sledili Božji modrosti, čeprav se ta v človeških očeh velikokrat kaže kot norost in nespamet. Da, to so vrline tistih, po katerih se lahko uresničuje Božje kraljestvo na zemlji.

Pa mi? Smo vajeni trdega dela? Le če nam nobena stvar ni pretežka, moremo slediti Jezusovemu povabilu. Pa ne le pretežka, tudi preneumna se nam ne sme zdeti. Jezus nas vedno preseneča. Želi, da presegamo ustaljene navade in logiko golega preživetja. Od rib nas dviga k ljudem. Želi, da ne živimo za jed, ki mine, marveč za jed, ki ostane za večno življenje. Vabi nas, da uresničujemo ljubezen v pravičnosti, ne glede na nora tveganja in preizkušnje. Želi, da smo kakor ribiči, ki se ne bomo ustrašili trdega dela in nepredvidljivosti Božjega povabila. Odrinimo na globoko!

Marija, pomagaj nam, da nas lenoba ali strahovi ne bi ovirali pri hoji za tvojim Sinom.

17. Bolnik v Betésdi

Današnje razmišljanje začnemo z evangelijsko zgodbo o bolniku iz Betésde. Jezus ga je srečal na svoji poti v Jeruzalem. Na isti poti je malo prej srečal tudi Samarijanko in se z njo spustil v zaupen pogovor, kar je bilo v popolnem nasprotju z judovskimi navadami. Potem je nastopil v Jeruzalemu pri Ovčjih vratih. Tam je bila kopel, ki se je po hebrejsko imenovala Betésda in je imela pet pokritih stebrišč. Evangelist Janez poroča takole: *V njih je ležalo veliko bolnikov: slepih, hromih in sušičnih. Čakali so na valovanje vode, kajti od časa do časa je prihajal v kopel Gospodov angel in vzburkal vodo. Kdor je po vzburkanju vode prvi vstopil vanjo, je ozdravel, najsij je imel katero koli bolezen. Med njimi je bil tudi človek, ki je bil bolan osemintrideset let. Jezus ga je videl, kako leži tam, in ker je vedel, da je že dolgo bolan, mu je rekel: »Bi rad ozdravel?« Bolnik mu je odgovoril: »Gospod, nimam človeka, ki bi me dal v kopel, kadar se voda vzburka. Medtem ko grem tja, se spusti pred menoj kdo drug.« Jezus mu je rekel: »Vstani, vzemi svojo posteljo in hodi!« In mož je takoj ozdravel. Vzel je posteljo in hodil (Jn 5,2-8).*

Kakšno sporočilo o pravičnosti v ljubezni nam evangelij tokrat prinaša? Ustavimo se najprej ob kraju, kjer se je zgodil čudež. Kopališče s petimi stebrišči je stalo na mestu, kjer je bilo nekoč pogansko svetišče, posvečeno bogovom zdravilstva. Ta poganski kult so Judje nekoliko priredili tako, so vanj vpletli delovanje Božjega angela, ki naj bi občasno vzburkal vodo. Presenetljivo je, da je Jezus obiskal kraj, ki bi mogel biti sumljiv judovski pravovernosti. Ne pozabimo, da sta bila malikovanje in nezvestoba Jahveju v Postavi obravnavana kot težak greh. Prav tako preseneča, da se Jezus ni ustavil ob bolnikovem prepričanju, da bi lahko ozdravel, če bi le imel koga, ki bi ga v pravem trenutku potopil v kopel. Ko bi bil to osamljen primer vraževerja oz. mešanja judovske vere in poganskega verovanja, bi vse skupaj lahko razumeli kot malenkost, s katero se ne kaže ukvarjati. Vendar vsa Stara zaveza svari pred nevarnostjo, da bi se izraelsko ljudstvo potopilo med poganskimi verstvi. Jezus pa tako nastopa v času rimske nadvlade, ki je na vseh straneh promovirala svoje templje in svoje bogove. Zakaj?

Jezus prinaša bolnemu ozdravljenje – ne zaradi njegovega zasluženja, ampak zaradi Božjega usmiljenja in dobrote. Osemintrideset let boleznij je bilo dovolj dolgo obdobje trpljenja in prečiščevanja. Bog ve, kaj vse je bolnik že poskusil. Nič ni pomagalo. Jezus je najbrž takole razmišljal: če se ta človek ne bo iskreno veselil Božje ljubezni, se je ne bo nihče. Bolniku v Betésdi ne bi pomagala nobena razprava o pravovernosti; spremenila ga je lahko samo vera, ki ozdravlja.

Tudi danes smo priča pojavom, ko množice čakajo na ozdravljenje na krajih, ki so – milo rečeno – sumljivi. Obkrožajo nas najrazličnejši zdravilci in vedeževalci, duhovni učitelji in astrologi, mazači in holisti, jogisti in radiestezisti, bioenergetiki ... Zdi se, da so pri njih vrste čakajočih daljše kot na primer pred spovednicami. Kaj bi na to rekel Jezus? Kakor pred dva tisoč leti, ko je stopil v tempelj in zahteval, naj iz Očetove hiše ne delajo razbojniške jame, je tudi danes strog v svojem svarilu. A namesto da bi grajal vraževerne bolnike in iskalce sreče, obrača svojo zahtevo na nas, kristjane. Želi nas spodbuditi, naj se angažiramo v svoji veri, da bo postala živa in bo resnično ozdravljala. Krščansko življenje naj ne bo le skupek okostenelih navad. Svojo vero velja uresničevati v delih ljubezni. Ni potrebno veliko besed, pridig in razprav – živa vera kristjanov naj vzdrami pozornost množic, ki danes iščejo ozdravljenje.

Marija, pomagaj nam, da bo naša vera živa in bolj prepričljiva od vraževerja sodobnega časa.

18. Slepí berač Bartimáj

Jezus je prišel na svet, da bi odrešil vse ljudi in jim odprl vrata v Božje kraljestvo. Posebno pozornost je namenjal tistim, ki so bili s strani družbe zavrženi in zapuščeni. Kot da bi hotel pokazati, da pravičnost, ljubezen, mir ter drugi zakladi Božjega kraljestva niso rezervirani za elito, ampak so namenjeni vsem Božjim otrokom. Sprejme pa jih lahko samo tisti, ki zmore najprej izprazniti svoje naročje in se odpovedati minljivim zakladom sveta. Revež in bogataš sta v tem pogledu pred enakim izzivom. Slepemu beraču Bartimáju je to uspelo. Poglejmo zakaj.

Bartimáj, Timájev sin, je bil s strani družbe dvakrat zavržen. Najprej zato, ker je bil slep. Judje so namreč verjeli, da je slepota Božja kazen za greh. Slepí potemtakem zanje niso bili le nesposobni za delo in manjvredni za skupnost, ampak tudi krivi. Poleg tega je bil Bartimáj berač. Zaradi slepote se ni mogel preživljati z delom in je bil povsem odvisen od miloščine mimoidočih. Judje so berače sicer tolerirali. Ob njih so imeli bogati namreč priložnost, da izpolnijo *mícvo*. Hkrati pa so bili zanje nadležni in so jih prezirali. Berači so se najraje zadrževali pred vrati sinagoge in tam prestrezali vernike. Hodili so tudi na svatbe in druga slavlja. Velikokrat se je dogajalo, da jim je gostitelj sam izročil denar, da bi odšli in ne bi nadlegovali gostov.

Takšne so bile torej okoliščine Bartimájevega življenja. Za ljudi je bil kriv in nadležen. Pričakovali bi, da bo v tej situaciji izgubil vero vase in v Boga. Toda opazimo ravno nasprotno. Evangelij poroča, kako vztrajno je klical Jezusa. Čeprav so ga mimoidoči grajali, je vpil še pogumneje. Očitno je ljudi slednjič prepričala njegova vztrajnost in moč vere, da so ga nazadnje še sami spodbudili, naj se ne boji in se približa Jezusu, ker ga kliče. Bartimáj je res stekel in se ves predal Božji bližini. Celó svoj star plašč je odvrigel – svoje edino premoženje, ki ga je štítilo pred mrazom in prezirljivimi pogledi.

Timájev sin je Jezusa imenoval Davidov sin. Kot da bi želel izpostaviti vprašanje sinovstva in se opogumiti z mislijo, da ga Jezus razume v njegovi zavrženosti. Kakor so se starši sramovali slepega sina, se je tudi izraelski narod sramoval Jezusa, Davidovega sina. Oba sta že ob rojstvu doživela zavrženost in prezir. Svet ju je zavrigel, zato sta oba jasno čutila, komu v resnici pripadata. Samo Bog je njun Oče. V tem sta si bila tako blizu.

Svet beračenja in stalne teme je bil pretesen za Bartimája. Vedel je, da mora kljub temi, ki ga obdaja, nekje obstajati Luč. Zahrepenel je po njej in jo hotel na vsak način najti. V tej nezaustavljivi želji se je lahko srečal z Bogom in zaslišal besede: »Pojdi, tvoja vera te je rešila!«

Srečanje med Jezusom in Bartimájem je zares čudovito. Tudi nas Jezus čaka, da bi nas sprejel v svojo bližino. Zakaj sami ne premoremo Bartimájevega navdušenja, njegove vere in želje po Božji bližini? Morda zato, ker so bile njegove življenjske okoliščine tako zelo drugačne od naših? Res je, da nismo ne slepi ne berači in imamo svoje ime, na katerega smo ponosni. Po drugi strani pa se tudi mi kakor berači v celoti predajamo skrbem za to, kaj bomo jedli in kaj bomo pili. Ostajamo na površju in slepi za bistvo. Bartimáj nas danes vabi, da odvržemo beraški plašč in odpremo oči. Ne pozabimo: Bog je naš Oče, vse ostalo je le senca. Zakaj bi se torej še naprej podrejali sencam, ko pa lahko dvignemo svoj pogled k Luči?

Marija, pomagaj nam, da se bomo bolj zavedali in veselili, da smo otroci nebeškega Očeta.

19. Gobavci

Izraz gobavost se v Svetem pismu nanaša na več vrst kožnih bolezni. Oboleli so v Izraelu veljali za nečiste in so zato morali živeti zunaj skupnosti. O njihovem položaju beremo v Mojzesovi knjigi takole: *Gobavec, ki ima na sebi bolna mesta, naj nosi pretrgana oblačila, naj ima razmršene lase, naj zakriva brke in naj kliče: »Nečist, nečist!«* (3 Mz 13,45).

Nečistost, s katero so bili označeni gobavci, so Judje povezovali z nečistostjo greha. V Stari zavezi beremo, da je Bog zaradi greha z gobavostjo kaznoval Mojzesa, njegovo sestro Mirjam in druge. Gobavost je veljala za najhujšo Božjo kazen, saj je pomenila izključitev iz skupnosti oz. socialno smrt posameznika. Tej je, ker so bili tabori večkrat sredi puščave, sledila tudi telesna smrt.

Gobavci so se mnogokrat obračali na Jezusa in ga prosili za ozdravljenje. Čudeže v zvezi s tem so učenci obravnavali kot posebno močan dokaz za Jezusovo božanstvo. Verjeli so namreč, da je samo Bog tisti, ki lahko posameznika očisti, ga vrne v skupnost in ga tako obudi v novo življenje.

Ko se ustavimo ob načinu, s katerim je judovska družba obravnavala gobavost, se v prvem trenutku najbrž zgrozimo nad krutostjo. A skušajmo preseči reakcijo svojih čustev, da ne bi prezrli nekaj izredno zdravih družbenih stališč, ki se skrivajo v ozadju. Najprej je tu zaznati povezavo greha z boleznijo. Včasih se lahko v tem kontekstu seveda dogajajo krivice, vendar je pomembno imeti v zavesti dejstvo, da notranji nemiri in negativna čutenja, ki jih prinaša greh, vplivajo tudi na človekovo telesno zdravje.

Naslednje stališče, ki ga želimo na tem mestu ovrednotiti, je način, kako judovska kultura ščiti skupnost. Logika je zelo naravna in preprosta: Če bi družba ne poskrbela za zdravje celote in pustila gobavca v svoji sredi, bi bolezen hitro zajela vso skupnost. Če ignoriramo bolezen enega, se ta lahko hitro razširi na večino.

Tretje stališče, na katerem sloni ureditev judovske skupnosti, je njeno prepričanje, da človek ni vsemogočen in zato potrebuje Boga. Glede na prepletenost med telesnimi in duhovnimi vzroki bolezni je judovska družba razumela, da je tisti, ki lahko v globini ozdravlja, le Bog.

Danes se nam gobavosti, hvala Bogu, ni treba bati. Pestijo pa nas druge bolezni. Ustavimo se na primer pri boleznih srca in ožilja, za katere pravijo, da so glavni vzrok prezgodnje smrti v Evropski uniji. Znano je, da se ta obolenja razvijajo v glavnem zaradi slabih in nezdravih prehranjevalnih navad. Na tem mestu se takoj ponudi odgovor: treba se je držati diet in jemati zdravila za zniževanje holesterola in krvnega tlaka. Kaj pa, če bi ob tem pomislili tudi na greh? Navsezadnje je v ozadju naša požrešnost. Glede na to, da poznamo vzroke in se zavedamo posledic, je tukaj tudi naša lenoba, da se že preventivno ne trudimo bolj zdravo živeti.

Poglejmo še drug primer gobavosti sodobnega časa – to je okužba z virusom HIV, ki povzroča strah vzbujajočo bolezen aids. Vzrok, da se bolezen tako hitro širi, je tudi tokrat v grehu, ki ga družba tolerira. Zakonska zvestoba je najboljše in stoodstotno rešitev, ki preprečuje širjenje te okužbe. Zakaj bi torej iskali zdravila za to strašno bolezen drugje?

Mar ne bi bilo bolj odgovorno, če bi tudi danes namenili več pozornosti duhovni razsežnosti novodobnih bolezni. Tako bi jih lahko ozdravljali v njihovih koreninah. A najbrž je lažje oditi v fitnes, se oprijeti diete, pojesti še eno tableto ali razmišljati o tako imenovani varni spolnosti, kot pa se izprašati o lastni grešnosti ter se potruditi za spreobrnitev.

Jezus se je sklonil h gobavcu, se dotaknil njegovih ran in ga ozdravil. Tudi mi smo poklicani k temu, da priznamo svojo grešnost in ne skrivamo ran – tako na osebni kot na družbeni ravni. Zdravljenja se moramo lotiti tam, kjer so rane najgloblje, zoprne in odbijajoče. Razkriti jih moramo in postaviti pred Boga, da se jih bo lahko dotaknil in tudi nam rekel: Tvoja vera te je rešila.

*Marija, pomagaj nam, da bomo zlo vzeli zares in si prizadevali,
da ga z Božjo pomočjo izkoreninimo.*

20. Usmiljeni Samarijan

Evangelij se pogosto dotakne vprašanja judovskega odnosa do Samarijanov. Včeraj smo razmišljali o gobavcih, ki jih je Jezus ozdravil. Deset gobavih je bilo ozdravljenih, a le eden se je prišel zahvalit. In ta je bil Samarijan (prim. Lk 17,11-19).

Dobro znano je tudi srečanje med Jezusom in Samarijanko. Jezus jo je poprosil, naj mu zajame vode iz vodnjaka (prim. Jn 4,7-15). To ni bilo v skladu z judovskimi navadami. Ti namreč niso imeli nobenih stikov s Samarijani, še manj pa s Samarijankami, ki so bile zanje kot ženske še dodatno manjvredne. Zakaj so Judje tako prezirali Samarijane?

Judje so zanje verjeli, da so potomci tujih ljudstev, ki so se naselila v Samariji po izgnanstvu iz Izraela. Nekateri rabiji so dvomili, da so Samarijani judovskega porekla. Dvom so podkrepili njihovi običaji in verski obredi, ki so se razlikovali od judovskih. Imeli so tudi svojo različico Tore in lasten koledar. Njihova pripadnost izvoljenemu narodu je bila torej vprašljiva, zato so jih Judje imeli za manjvredne. Poroke med Judi in Samarijani so bile prepovedane.

Današnji naslov šmarnic nas vabi, da se ustavimo še ob eni zgodbi, v kateri nastopa Samarijan. V tej priliki je Jezus izpostavil Samarijana kot tistega, ki je edini pomagal popotniku v stiski, medtem ko sta šla judovski duhovnik in levit brezbrizno mimo. Jezus je manjvrednega tujca postavil za zgled pristne ljubezni.

Zakaj je Jezus tolikokrat izpostavil odnos Judov do tujcev? Zakaj jih je tolikokrat izzval z vprašanjem, kdo je v resnici boljši – Jud ali Samarijan? Kasnejše zgodovinske raziskave so pokazale, da so bili dvomi Judov o poreklu Samarijanov neutemeljeni. Res je, da so imeli svoje navade in običaje, ki so bili drugačni od judovskih. A zakaj naj bi bilo to problematično?

Drugačnost je bila nekdam in je še danes ogrožajoča. Zdi se, kot da zaradi medsebojnih razlik ne moremo priti skupaj, sobivati in si biti blizu. Jezus skuša razbiti takšne predstave. Zanj drugačnost ni nobena ovira, ko vstopa v pristno bližino. Tako kot presega krvne vezi, ko pravi, da je njegov brat, sestra in mati tisti, ki izpolnjuje voljo Očeta, tako presega tudi narodnostno in rasno pripadnost. Drugačnost sicer ostaja. Jezus ne zanika razlik, pač pa jih preseže tako, da poudari naš skupni izvor. Vsi smo otroci istega Očeta, vsi smo med sabo bratje in sestre. Če pa smo Božji otroci, nas mora zaznamovati ljubezen. Ljubezen torej edina šteje in je pomembnejša od navad in običajev, od rasne, narodnostne, verske ali družinske pripadnosti.

Skozi vsa zgodovinska obdobja smo priča spopadom med različnimi kulturami. Tudi v okviru našega naroda nestrpnost do tujcev ni neznana. Tudi danes smo pred skušnjo, da bi nekatere označili za manjvredne od sebe. Po drugi strani pa se izgublja zdrav odnos do slovenstva. Rešitev ni v tem, da bi v svojem poreklu iskali nadvlado, niti v tem, da ne bi vrednotili svoje pripadnosti in korenin. Jezus nas vabi na zahtevnejšo pot, ki edina pelje v Božje kraljestvo. Postavljanje nad druge moramo zamenjati s ponižnostjo. Lažno strpnost, ki včasih ni drugega kot prezir, moramo nadomestiti z ljubeznijo. Brezkončno iskanje kompromisov moramo nadomestiti z resnico. Kar je dobro, je dobro – in kar je slabo, je slabo, ne glede na to, ali je to storil domačin ali tujec. Samo v iskanju resnice in pristne ljubezni je mogoče ustvarjati prostor, kjer ne bo nerazumnega toleriranja niti izločanja drugače mislečih, marveč bomo lahko ljubeče sobivali in bo med nami raslo Božje kraljestvo.

Marija, pomagaj nam gledati na tujce v resnici in ljubezni. Pomagaj nam ustvarjati prostor pristnega dialoga in ljubečega sobivanja.

21. Lazar

Kljub temu, da so moderni dosežki izboljšali kvaliteto življenja in ljudem podaljšali življenjsko dobo, niso zmogli ustaviti smrti. Smrt ostaja gotovost, s katero se bo prej ali slej srečal sleherni izmed nas. Pa vendar se zdi, da jo skuša sodobna družba čimbolj skriti oz. minimalizirati njeno pomembnost. Tudi z vprašanjem vstajenja in življenja po smrti se današnji svet bolj malo ukvarja. Kapitalizem ustvarja množice, ki živijo za trenutni užitek in ne mislijo na minljivost posvetnega blagostanja.

Božjega kraljestva, ki ga iščemo v letošnjem šmarničnem branju, ne bomo mogli prav ovrednotiti, če si kot posamezniki in družba ne bomo izoblikovali zdravega odnosa do smrti. Čudovit zgled v zvezi s tem najdemo v evangeliju o Lazarjevi smrti in njegovi obuditvi. Jezus je došel, ko je bil prijatelj že štiri dni v grobu. Marija in Marta sta bili žalostni ob izgubi svojega brata. Njuno zaupanje v Božjo pomoč je bilo neverjetno, saj sta bili prepričani, da bi Lazar ne umrl, če bi bil Jezus ob njem. Ob izjavi, da bo Lazar vstal od smrti, je Marta izpovedala svojo vero: »Vem, da bo vstal ob vstajenju poslednji dan.« Judje so namreč verovali v sodni dan, ki bo sledil koncu časov. Takrat naj bi mrtvi vstali iz grobov in se vrnili v življenje.

Jezus je Marti zatrdil: »Jaz sem vstajenje in življenje: kdor vame veruje, bo živel, tudi če umre; in vsakdo, ki živi in vame veruje, vekomaj ne bo umrl. Veruješ v to?« Odgovorila mu je: »Da, Gospod. Trdno verujem, da si ti Mesija, Božji Sin, ki prihaja na svet« (Jn 11,25-27). Skupaj so odšli h grobu, kjer je Jezus izpolnil svojo obljubo in obudil Lazarja nazaj v življenje. S tem je udeležil upanje, ki je telo v Mariji in Marti. Pokazal je, da je vstajenje od mrtvih ob njem živo dejstvo in ne negotovost. Potrdil je vero, s katero sta sestri spremljali Lazarja, ko je ležal na bolniški postelji in se od njiju poslavljajal.

Čudež, ki sta ga sestri doživeli, je bil torej sad njune vere. Zavest o tem, da je Bog večji od smrti in da človek ne živi le za sedanji trenutek, je bila v njima živa. Ob izgubi brata sta občutili žalost, nista pa obupovali. Nasprotno. V težkih trenutkih sta se še bolj oklenili vere in misli na Jezusa.

Kje pa je naša misel na posmrtno življenje in vera v vstajenje mrtvih? Apostol Pavel jasno pove: Če Kristus ni vstal, je prazna naša vera (prim. 1 Kor 15,14). Vera, ki je le skupek lepih moralnih načel, je torej prazna, če je ne spremlja vera v vstajenje.

Tako kot se družba izmika vprašanju odnosa do smrti, se tudi kristjani večkrat obnašamo, kot da bi bil ta del naše vere postranski. Raziskave namreč kažejo, da se precejšen odstotek ljudi, ki se sicer opredeljujejo za kristjane, ne sprejema vere v posmrtno življenje oz. imajo do tega vprašanja neizoblikovano stališče. Vendar je prav vera v vstajenje temelj našega življenja. Če Bog ni gospodar smrti, potem ni gospodar našega življenja. In če ni gospodar našega življenja, čemu naj bi mu sledili. Če pa je gospodar življenja in smrti, smo z njim združeni v življenju in smrti. Potem je naša ljubezen večna, življenje pa je eno samo. Kar živimo tukaj, bomo nadaljevali v večnosti. Kar sejemo v minljivosti, bomo želi po smrti.

Prav na podlagi tega zavedanja je utemeljeno naše prizadevanje za pravičnost v ljubezni. Samo če se bomo trudili za Božje kraljestvo že tukaj na zemlji, bomo v večnosti deležni njegovih sadov. Vera v vstajenje in zavedanje naše minljivosti nam pomagata, da svojemu življenju damo pravo vrednost.

Marija, pomagaj nam ohranjati zavest, da ne živimo le za ta svet, ampak se tukaj le pripravljamo na življenje v večnosti.

22. Jožef iz Arimateje

Jezus je bil v svojem delovanju na poseben način blizu ubogim in zapostavljenim, vendar so njegove besede pritegnile tudi premožne in privilegirane pripadnike družbe. Takšen je bil na primer Jožef in Arimateje, ugleden član vélikega zboru, ki so ga Judje imenovali tudi sinedrij. To je bil najvišji organ judovske oblasti. Imel je 71 članov, ki so prihajali iz vplivnejših družin. Predsedoval jim je véliki duhovnik, ki je bil izvoljen za eno leto. Zbor je imel široka pooblastila v družbenih in verskih zadevah, ni pa smel izreči smrtne obsodbe. V času okupacije je namreč najstrožjo kazen lahko izrekla samo rimska oblast.

Jožef iz Arimateje je imel vse, kar naj bi v očeh sveta izpolnilo moškega. Bil je premožen, imel je ugled in oblast, vendar ni ležerno užival privilegijev. Še vedno je bil iskalec. Evangelist Marko poroča, da je pričakoval Božje kraljestvo (prim. Mr 15,43). Bil je odprt za Jezusove besede, čeprav so bile velikokrat zelo kritične do družbe, ki jo je kot član vélikega zboru predstavljal. Kljub ugledu in dobremu položaju mu vloga učenca ni bila izpod časti. Ta drža je lahko izhajala iz njegove zvestobe resnici. Njegovo prizadevanje za resnico in pravico je bilo na poseben način preizkušeno v času sodnega procesa, ki je proti Jezusu potekal pred vélikim zborom.

Celoten postopek je bil očitna zarota. Sojenje ni bilo le nepravično, ampak tudi nezakonito. Obravnava je potekala ponoči, manjkale so obrambne priče, med sodelujočimi pa ni prišlo do soglasja. Tisto leto je zboru predsedoval véliki duhovnik Kajfa. V Jezusovem primeru je zagovarjal stališče, da je bolje, da en človek umre za ljudstvo. Odločitev o Jezusovi usodi je bila torej sklenjena že pred samim postopkom. Tudi obtožba je bila prirejena končnemu cilju. Odgovorni so vedeli, da bodo izrek smrtne kazni s strani Pilata najlaže izsilili, če bodo Jezusa označili za upornika rimski oblasti.

Znotraj tega konteksta se skušajmo vživeti v vlogo Jožefa iz Arimateje v tem procesu. Vedel je, da je Jezus nedolžen. Razumel je, da je zarota posledica nevoščljivosti, ljubosumnja in ogroženosti vplivnih Judov ter da nima ne pravne ne moralne podlage. Gotovo je skušal narediti vse, da bi pred vélikim zborom zaščitil resnico, vendar ta ni nikogar zanimala. Oblast je iskala način, kako bi se Jezusa znebila. Resnica ji je bila pri tem v napoto. Jožef je nemočen spremljal vso farso in bil priča razsodbi, ki je bila skregana z zdravo pametjo. V trenutku, ko je spredel svojo nemoč, bi lahko prizorišče zapustil in se oddaljil iz mesta, da se ne bi tudi sam umazal zaradi krive obsodbe. Vendar se ni umaknil. Sprejel je soodgovornost in ostal na prizorišču, da bi vsaj s svojo prisotnostjo prebujal vest in občutek, da je to, kar se dogaja, hudo narobe.

Tudi ko je bila Resnica od vseh zavržena in je mrtva ležala na križu, se ni zaustavil v prizadevanju, da bi zaščitil njeno dostojanstvo. Šel je do Pilata in ga poprosil za Jezusovo telo. Skupaj z Nikodémom sta ga pripravila za pogreb: mazilila sta ga z dišavami, zavila v prt in položila v nov grob. Jožef se je na ta način zelo izpostavil, a če ne bi tvegala tega dejanja, bi Jezusa vrgli v skupen grob. Tako pa je bil Učitelj vsaj po smrti deležen spoštljive pozornosti.

Čeprav je zarota uspela in je bil Jezus mrtev, je Jožef iz Arimateje naredil vse, kar je mogel, za spoštovanje resnice. V tem nam daje čudovit zgled pokončne drže, ki je danes še posebno potrebna. Saj tudi sami doživljamo, da je sistem sodne oblasti včasih premalo zaščitniški do resnice. Priče smo mnogim spletkam in zarotam. Denar in mediji včasih usmerjajo odločitve odgovornih. Pravica je velikokrat le beseda, za katero se skuša skriti koristolovska dejanja. A bilo bi strašno nevarno, če bi obupali nad sistemom in možnostjo pravičnejše družbe. Potem ne bi bilo nikogar več, ki bi branil resnico. Kljub vsem krivicam moramo vedno znova iskati

možnosti za spreminjanje nepoštenih struktur in za udejanjanje pravice v ljubezni. Ostati moramo na bojišču in prispevati svojo prizadevnost. Ko se nam bo zdelo, da ne moremo več ničesar storiti, pa naj ostane vsaj jasna in pokončna drža ter naše vztrajanje v resnici.

Marija, pomagaj nam vztrajati v boju za resnico, tudi ko bodo drugi naperjeni proti njej.

23. Razbojnik na križu

Tokrat nas šmarnično branje vabi, da se ustavimo ob spreobrnjenju hudodelca, ki je na križu umiral skupaj z Jezusom. Ljudska pobožnost ga je poimenovala "sv. Dizma" in ga ponekod častijo kot "dobrega razbojnika". Da bi se lažje vživeli v njegove zadnje ure življenja, pogledajmo nekaj zgodovinskih dejstev o samem križanju.

Križanje ni bilo judovski način usmrtnice, kot je bilo npr. kamenjanje. Običajno ga povezujemo z Rimljani, vendar so to smrtno kazen uvedli že Medijci; za njimi so jo v 5. stol. pred Kristusom uporabljali tudi Perzijci. Zelo verjetno so Rimljani metodo križanja prevzeli od Kartažanov. Takšna smrt je zadela tiste, ki so se upirali rimski oblasti.

Izvršitev kazni je potekala tako, da so žrtev pribili na les skozi zapestji in gležnja. Potem so križ dvignili in ga utrdili. Zaradi nenaravnega položaja žrtve so se dihalne poti začele zapirati. Da bi podaljšali agonijo in bi bil zastraševalni učinek na opazovalce večji, so telo navadno podprli pri nogah in včasih tudi pri sedalu. Umiranje je tako lahko trajalo tudi več dni, odvisno od načina križanja in telesne zdržljivosti žrtve.

Evangelij poroča, da so razbojnikoma, ki sta bila križana skupaj z Jezusom, polomili noge. S tem so pospešili njuno smrt, saj so želeli trupla pred mrakom odstraniti. Naslednji dan je bil namreč velik judovski praznik. Ko se žrtev ni mogla več podpirati z nogami, se je v nekaj minutah zadušila. Jezusu niso polomili kosti, ker je izdihnil že prej.

Oba razbojnika in Jezus so torej v svojih zadnjih urah prestajali strahotne telesne muke. Vsak od njih je zavzel svojski odnos do trpljenja. Jezus ga je poveličal v krotkosti, zaupanju in predanosti Božji volji. Nasprotno pa je prvi razbojnik umiral v jezi in preziru. Posmehljivo je dražil Jezusa: "Ali nisi ti Mesija? Reši sebe in naju!" (Lk 23,39). Drugi razbojnik pa je umiral v strahu pred Božjo sodbo. Zavedal se je svoje krivde in ponižno prosil Jezusa, naj se ga spomni, ko pride v svoje kraljestvo. Njegova vera, ki jo je udejanjil v zadnjih trenutkih, je prevagala nad težo grešnega življenja. Jezus mu je zato obljubil: »Resnično, povem ti: Danes boš z menoj v raj« (Lk 23,43).

Kako nepredvidljiva in naravnost nora je včasih pravičnost v ljubezni! O tem pričuje Jezusovo zagotovilo, da bo s hudodelcem, ki je svoje življenje zapravljal v grehu in se spreobrnil šele tik pred smrtjo, delil veselje nebeškega kraljestva. Ali lahko ob tem začutimo iskreno veselje? Ali pa si morda mislimo nekako takole: "Nekdo, ki je vse življenje užival in se celo norčeval iz mene, ki hodim redno k maši, bo lahko v večnosti deležen iste nagrade kot jaz, ki se trudim krščansko živeti in sem ubogljiv pred Bogom in pred državo. In to samo zato, ker v svoji zadnji uri prosi usmiljenja. Oprosti, Jezus, - ampak to ni nobena pravica!"

Ustavimo se zdaj za trenutek in se vprašajmo: Kakšen užitek in privilegij naj bi pravzaprav imelo življenje v grehu? Ali res kaj zamujamo, če se greha izogibamo in skušamo živeti v skladu z Božjo besedo? Razbojnik ni trpel le v zadnjih urah življenja. Težji od križa je bil nemir, ki mu ga je povzročal greh. Čeprav si je marsikaj privoščil, je v grehu ostajal prazen in sam. Kaj naj bi mu torej zavidali!?

Če se ne bi iskreno veselili nad Jezusovo pravičnostjo do spreobrnjenih, bi to odražalo klavrno podobo naše vere. Vera naj bi bila vir naše izpolnjenosti – mi pa jo včasih doživljamo kot breme, ki ga je pač treba nositi, da bi lahko prejeli nagrado. Mar ni vera že sama po sebi nagrada in privilegij? Po njej lahko uživamo sadove Božjega kraljestva že tukaj na zemlji.

Marija, pomagaj nam, da nam odpoved, ki jo zahteva Božje kraljestvo ne bo krivica.

24. Apostoli – priče na gori spremenjenja in v vrtu Getsemani

Jezus je apostole ves čas pripravljaj na razsežnost Božjega kraljestva, ki jim je bila tuja: na trpljenje. Prepričani, da Učitelj ne sme trpeti, so ostajali oddaljeni od resnice. Niso sprejeli njegovih napovedi, da bo poveličan na križu in da bo svojo slavo pokazal prav tam, kjer sta doslej gospodovali sramota in smrt. Križ, znamenje zavrženosti, zločina in sramote, bo postal znamenje zmage in Božje moči.

Da bi Jezus svoje učence opogumil in jim pomagal osmisliti trpljenje, jih je povabil na goro. Jakob, Peter in Janez so postali priče čudovitega spremenjenja. Nebo se je odprlo in Jezus je zažarel v izredni svetlobi. Prikazala sta se Mojzes in Elija, obenem pa se je zaslíšal Božji glas: »Ta je moj ljubljani Sin, nad katerim imam veselje; njega poslušajte!«

Dogodek spominja na goro Sinaj, od koder se je Mojzes vrnil z žarečim obrazom, ves prevzet od srečanja z Gospodom Bogom. "Njega poslušajte," je velel Božji glas, ko ga je postavil za preroka izraelskemu ljudstvu.

Z visoke gore, ki predstavlja Božjo bližino, kraj samote, miru in zaupnosti, pa se zdaj spustimo v Getsémani, vrt trpljenja. Isti trije učenci – Peter, Janez in Jakob – so bili tudi tukaj priče Jezusovemu spremenjenju, vendar se je tokrat njegovo obličje pokazalo v luči trpljenja. Na obraz so stopile krvave kaplje, njegovo telo je drhtelo od strahu in bolečine. Učenci niso razumeli. Utrujeni so zaspali, kot bi upali, da je vse skupaj le nočna mora.

Ljudje se bojimo trpljenja in smrti. Iščemo poti, kako bi se čim bolj izognili bolečini in presegli grozeče slutnje o lastni nemoči. V vseh obdobjih zgodovine je človek zaman iskal eliksir življenja, nekakšen čudežni napoj, ki bi mu omogočil nesmrtnost. Še sami smo slišali samozadostne napovedi, da nam bodo dosežki na področju kloniranja in genetike končno podarili večno življenje.

Jezus pa nas ne želi zavajati z mislijo na takšno nesmrtnost. Tudi ne obljublja družbe, kjer ne bo trpljenja. Trpljenje in smrt sta zanj dejstvo, ki ga ni mogoče obiti, mogoče pa ga je osmisliti. Zato je vzel nase strahoto križanja in grozo smrti. Ni se jima skušal izogniti. Sprejel ju je, da bi se po njima lahko uresničila nova razsežnost darovanjske ljubezni in zagotovilo vstajenja. Jezus ni izbrisal trpljenja in smrti s čudežnim napojem, ampak ju je premagal z močjo Božje ljubezni.

Kakšen naj bo torej naš odnos do trpljenja, ko želimo graditi Božje kraljestvo že tu na zemlji? Naj ga skušamo izbrisati? Seveda ne. Kolikor je v naši moči, si moramo prizadevati, da lajšamo stiske in bolečine. Jezus je ozdravljaj bolnike in vračal dostojanstvo zavrženim. Hkrati pa je poveličal ono drugo trpljenje, ki ga zahteva odgovorno življenje, zvestoba resnici in darovanjska ljubezen. Ta križ je včasih še težji, toda Jezus nas vabi, naj ga sprejmemo vsak dan znova in naj pred njim ne bežimo. Samo v odgovornem sprejemanju teže življenja bomo deležni poveličanja na gori spremenjenja, na katero nas vabijo izbrani apostoli: Jakob, Peter in Janez.

Marija, pomagaj nam sprejemati težo odpovedi, da bomo deležni končnega spremenjenja v Božji slavi.

25. Stotnik

Pred nami je evangeljski lik rimskega stotnika. Da bi se vanj lažje vživeli, skušajmo na kratko orisati politično dogajanje v Jezusovem času, ki ga je zaznamovala rimska okupacija.

Judeja je leta 63 pred Kristusom prišla pod oblast Rimljanov. Njeno kratko obdobje samostojnosti so Rimljani prekinili tako, da so za kralja Palestine postavili Heroda Vélikega in ga podredili svoji oblasti. Leta 6 po Kristusu so Judejo spremenili v rimsko provinco, ki jo je vodil prokurator.

Rimljani so imeli politeistično verovanje, Judje pa so verovali v edinega Boga, Jahveja. Ta naj bi poslal Mesijo ali Odrešenika ljudstva. Glede na politično dogajanje so mnogi pričakovali, da se bo Mesija pojavil kot politični voditelj, ki jih bo osvobodil nadvlade Rimljanov in vzpostavil samostojno državo. Na tem prepričanju so se oblikovale posamezne skupine fanatikov, ki so se upirali oblasti. Postavljali so zasede cesarskim četam in z njimi kruto obračunavali. Tu so bili tudi Šikari, možje z bodali, ki so svoje poslanstvo videli v tem, da so skrivaj pobijali tiste Jude, ki so sodelovali z Rimljani. Iz vrst teh radikalnih skupin so pričela izstopati imena voditeljev, v katerih so mnogi slutili pričakovanega Mesija. Rimljani so sistematično zatrli vsak poskus upornišva. Leta 135 po Kristusu so se končali zadnji judovski protesti, do takrat pa je bilo pobitih več kot milijon Judov.

Stotnik je bil rimski poveljnik. Njegova vojaška enota je štela približno sto mož. V evangeliju je tak lik omenjen dvakrat. Prva zgodba govori o tem, da se je neki stotnik približal Jezusu in ga prosil, naj ozdravi njegovega služabnika, ki je ležal doma hrom in trpel strašne muke. Jezus mu je obljubil, da bo prišel in ozdravil služabnika. Stotnik pa je odgovoril: *»Gospod, nisem vreden, da prideš pod mojo streho, ampak samo reci besedo in moj služabnik bo ozdravljen. Kajti tudi sam sem pod oblastjo in imam vojake pod seboj ter rečem temu: 'Pojdi' in gre; in drugemu: 'Pridi' in pride; in svojemu služabniku: 'Stôri to' in stori«* (Mt 8,8-9). V tem odgovoru je pokazal izredno vero. Njegove besede še danes ponavljamo pri vsaki sveti maši.

Ob vznožju križa se drugič srečamo z likom stotnika. Evangelist Matej pospremi Jezusovo smrt z naslednjim opisom: *»In glej, zagrinjalo v templju se je pretrgalo na dvoje od vrha do tal. Zemlja se je stresla in skale so se razpočile. Grobovi so se odprli in veliko teles svetih, ki so zaspali, je bilo obujenih. Ko so stotnik in tisti, ki so ga stražili, to videli, so se silno prestrašili in govorili: Resnično, ta je bil Božji Sin!«* (Mt 27,51-54).

Evangelij nas tudi tokrat na moč preseneti. Pričakovali bi namreč, da bo stotnika, ki je bil po svoji funkciji zadolžen za vzdrževanje reda, Jezusa ogrožal. S tem, ko je o sebi rekel, da je Mesija, naj bi namreč izzival oblast. Logično bi se zdelo, da bi ga zato obravnaval bodisi kot izredno nevarnega bodisi ga preziral. Iz evangelija pa je razvidno, da je stotnik priznaval Jezusovo moč in jo primerjal s svojo. Hkrati je razumel, da gre za drugačno dimenzijo moči, ki prihaja od zgoraj in presega človeško oblast. To je spoznal tudi stotnik, ki je Jezusa srečal v njegovih zadnjih urah življenja. Ne glede na položaj, okoliščine in svojo funkcijo je stotnik pod križem izpovedal resnico in priznal oblast, ki prihaja od zgoraj.

Ob tem se lahko vprašamo, kakšen je naš odnos do oblasti, ki presega človeške zakone. Ali za nas še obstajajo kakšna merila ali moralni zakoni, do katerih bi čutili absolutno zvestobo? Kako resno vzamemo Cerkev, ki nam posreduje Božji nauk glede razumevanja spolnosti, kontracepcije, homoseksualnosti, zaščite življenja še nerojenih, nedeljskega počitka ipd.? Ali se zmoremo postaviti v bran Božji besedi – tudi v trenutkih, ko jo kdo v družbi pribija na križ? Ali pa morda še sami relativiziramo Božjo oblast v smislu, da so odgovori na vsa ta vprašanja pač odvisni od trenutnih okoliščin in svobodne volje posameznika?

Marija, pomagaj nam, da bomo zvesti Božjim in moralnim zakonom.

26. Jožef – Marijin mož

Jožef, Marijin zaročenec in Jezusov skrbnik, je bil na poseben način izvoljen, da pomaga graditi Božje kraljestvo na zemlji. Drža, s katero je sprejel in nosil težo poslanstva, nam daje čudovit zgled, ob katerem se je vredno ustaviti. A najprej skušajmo na podlagi skromnih evangeljskih zapisov orisati njegovo življenje in vlogo.

Sveto pismo poroča, da je bil Jožef potomec kralja Davida, iz katerega naj bi izšel Mesija. Po poklicu je bil tesar. Delal je z lesom, ki je v tistih krajih veljal za precej dragoceno surovino. V evangeliju je predstavljen kot »pravičen mož«. Vloga, ki jo prevzema, daje slutiti, da je bil po naravi umirjen, ponižen in skromen. Njegove odločitve in dejanja dajejo vtis modrosti in zrelosti.

Na podlagi dejstva, da je Jožef v evangelijih omenjen samo na začetku, potem pa v času Jezusovega javnega delovanja več ne nastopi, lahko sklepamo na njegovo zgodnjo smrt.

Čeprav je bil Jezus poslan od Boga, so ga ljudje imeli za Jožefovega sina. Domačini iz Nazareta izražajo dvom nad njim kot Odrešenikom in pravijo: Ali ni to Jožefov sin? - V izraelski družini je imel oče pomembno vlogo. Še bolj kot mati je bil odgovoren za vzgojo otrok. Učil jih je trgovati, poskrbel je za njihovo poroko, je doto, naučil jih je plavati, vodil jih je v tempelj in jih blagoslavljal. Sinovi so se običajno izurili v očetovem delu in poklicu. Obrt se je tako prenašala iz roda v rod.

Na podlagi teh informacij smo si lahko ustvarili določeno sliko o Jožefu in dobili vtis o tem, kako so ga doživljali sorodniki in drugi opazovalci svete Družine. V tihoti njegove notranjosti pa je bil mnogo več kot le oče, tesar in Davidov potomec. Bil je skrbnik Božjega sina in mož Božje Matere. Skušajmo se vživeti v težo tega poslanstva.

Jožefove načrte in vesela pričakovanja v zvezi s poroko in ustvarjanjem družine je nenadoma porušilo spoznanje, da je Marija spočela, preden sta prišla skupaj. Sanje o tem, da je novo življenje prišlo po Svetem Duhu, so se mu najbrž zdele norost. Odgovor na vprašanje, kako je kljub vsemu zmogel sprejeti Marijo in ji stati ob strani, ni stvar razuma ampak vere. V isti veri je zmogel nuditi oporo Družini, ki se je že na samem začetku znašla v hudih težavah: bili so brez doma, zavetje pa so si delili z živalmi. Samó ponižnost in zaupanje v Božje načrte sta mu preprečila, da ni v vse podvomil že na samem začetku. Ob pričevanju pastirjev in obisku modrih se je nekoliko opogumil. Toda že kmalu zatem je bila njegova družina na begu pred kraljem Herodom. Kako da mu ni vse skupaj presedlo? Kako je zmogel vztrajati v svojem poslanstvu, ne da bi ga doživljal kot neznosno breme in veliko krivico? Samo vera, Božji dar, ki ga je ves čas zvesto gojil v svojem srcu, mu je dajala moč, da je vztrajno zaupal v Očetovo voljo. Opogumljala ga je misel, da Božji načrti presegajo njegove lastne. Le tako je lahko zaupal tudi takrat, ko je vse nasprotovalo zdravi pameti.

Dragi iskalci Božjega kraljestva! Če bomo vzeli svoje poslanstvo zares, bomo tudi sami stopili na pot, ki presega naša pričakovanja in korenito spreminja naše načrte. V trenutkih negotovosti, trpljenja in stiske iščimo zgled pri sv. Jožefu. Ko naš razum in čustva ne bodo več zmogli dojeti smisla, se moramo še toliko bolj okleniti vere. Ne pozabimo: ni smiselno le to, kar zmoremo razumeti, in ni resnično le tisto, kar lahko vidimo in otipamo. Najgloblji smisel in najvišja resnica sta v Bogu. Načrti, ki jih ima z nami, nas bodo izpolnili v našem bistvu. Predajmo se jim.

Marija in Jožef, prosita za nas v trenutkih teme, da bi mogli zaupati v Božjo ljubezen.

27. Pastirji

Ko skušamo s pomočjo evangeljskih likov razumeti Božje kraljestvo in ob njih spoznavati svojo vlogo, ne moremo mimo tega, da se ne bi ustavili tudi ob grobu, v katerem počiva telo Kralja vseh kraljev. To bo najtežji del našega potovanja. Lažje je namreč razmišljati o čudežih in velikih delih, po katerih se je razodela njegova slava. A bistveno sporočilo o tem, kaj Božje kraljestvo je in kaj ni, se skriva v hladni votlini. Zazrimo se vanjo.

Kar gledamo, je norost. Kraljevo telo leži mrtvo in zapuščeno. Nobene časti in nobene slave ni v tej votlini. Samo tišina. Noro je, da je Bog izbral prazno in pusto votlino, da bi v njej počastil smrt svojega Sina. A prav tako noro je, da je bila podobna votlina tudi kraj Jezusovega rojstva. Zakaj je Kralj vseh kraljev postavil svoj prestol začetka in konca na samotni in prezrt kraj?

Prvi, ki so si zastavili to vprašanje, so bili pastirji na betlehemske poljanah. Angel jim je sporočil veselo novico o rojstvu Zveličarja. Slišali so povabilo, naj se mu gredo pokloniti. Morda so najprej pomislili, da nimajo ustrezne obleke in daril, s katerimi bi počastili Kralja. Nato pa so se opogumili ob misli, da so bili tudi Abraham in očaki le preprosti pastirji, pa jih je Bog vseeno izbral za pomembne naloge. In če so ovce skozi vso starozavezno zgodovino veljale za dragocen dar, bodo gotovo tudi nocoj ustrezno darilo.

Čeprav je bila njihova vsakodnevna skrb namenjena čredi, se jim je angelova novica zdela pomembnejša. Šli so na pot, da bi našli Dete. »A kje naj ga iščemo?«, jih je zanimalo. Angel jim je razodel: »Našli ga boste v jasliah!«

»Zakaj je Kralj vseh kraljev izbral svoj prestol v jasliah?«, so se spraševali. Čeprav niso dobili odgovora, so šli in se mu poklonili. V preprostosti in skromnosti so se mu lažje približali. Kar vseč jim je bilo, da se je rodil v njihovem hlevu. Komaj so čakali, da tudi z drugimi ljudmi delijo veselo novico. A vsi so se le čudili temu, kar so jim o Novorojenem pripovedovali pastirji.

Čudimo se še danes. Zveličar, Mesija, Bog ... vsebine tako velikih besed se vendar ne da povezati s skromnim hlevom. Tudi tridesetih let tišine, ki so sledila, ne razumemo dobro. Potem pa se je končno začelo nekaj dogajati. Janez Krstnik je povzdignil glas v puščavi in napovedal, da se bliža Gospod. Jezus je začel javno delovati. Mnogi so bili priča čudežem in velikim znamenjem, ki jih je storil. Končno je vse dobivalo smisel. Kralj je počasi pridobival na slavi. Zdelo se je, da bo njegova pomembnost končno zrasla in da je na poti uspeha. A tri leta so kmalu minila in sledila je – norost križa. Njegovo telo so položili v grob, v samoto in tišino, ki mu je bila tako blizu večino življenja.

Marija, Mati tišine in molka, nam lahko pomaga, ko razmišljamo o absurdnosti Božjega kraljestva, na katero naletimo ob pogledu na Božji grob. Ona je namreč najbolj občutila težo negotovosti in zmede. V tridesetih letih je doživela več nejasnih znamenj, vse ostalo pa je bil čas njenega premišljevanja, ko ni razumela in je vztrajala v čakanju. Njej se je Božje kraljestvo najprej približalo, a je njegov pravi pomen odkrivala le počasi. Razodeval se ji je v dolgih letih tišine, zlasti pa ob vznožju križa. Vse bolj jasno je vedela, da veličina ni v pomembnosti in uspehu, ampak v sprejemanju lastne majhnosti in trpljenja. V tem je prepoznala svoje poslanstvo in Božji odgovor na njen davni pristanek: »Zgodi se«.

Ko stojimo pred Božjim grobom, se moramo odločiti, čemu bomo sledili. Božjemu kraljestvu se lahko razočarani odpovemo, lahko pa - tudi zase - prepoznamo poslanstvo v sprejemanju lastne majhnosti in trpljenja. Jezusov grob naj postane kraj, kjer bo zamrla naša želja po

pomembnosti in uspehu. Iz te odpovedi bodo vzklili sadovi pravičnosti in medsebojne ljubezni.

Marija, pomagaj nam, da Božjega kraljestva ne bomo iskali v uspehih in pomembnosti, ampak v služanju Gospodu.

28. Modri z Vzhoda

Pastirji, ki so bili prve priče Mesijevega prihoda, so se čudili njegovi preprostosti in skromnosti. A bilo jim je v veselje, da so se mu smeli približati in z njim deliti to, kar so imeli. Šli so in še drugim oznanjali veselje nad preprostostjo Otroka. A kdo bo poslušal pastirje? Kaj pa oni vedo o prerokbah in odrešenju!? Poleg tega je bila njihova zgodba o Kralju, ki je izbral svoj prestol v hlevu, preveč čudna, da bi ji ljudje, ki so čakali vladarja z močjo in oblastjo, sploh verjeli.

Evangeljska beseda je polna preobratov in presenečenj. Naenkrat se na obzorju betlehemskih poljan prikažejo modri iz Vzhoda. Tudi oni se hočejo pokloniti Kralju. Iz evangelija izvemo o njih le nekaj ključnih podatkov: bili so učenjaki in prišli so z Vzhoda, ker so na nebu opazili znamenje, ki je napovedovalo rojstvo velikega kralja. Ljudska domišljija in legende so ustvarile podrobnosti v zvezi z njimi. Postali so kralji daljnih dežel in dobili imena: Gašper, Miha in Boltežar. V ljudski umetnosti so po navadi upodobljeni tako, da je eden od njih Evropejec, drugi Azijec, tretji – Boltežar – pa je temnopolit. Tako so postali predstavniki narodov, kar se ujema evangeljskim sporočilom, da je rojstvo Zveličarja veselje za vse ljudi.

Evangelij poroča, da so se modri silno razveselili, ko so našli Dete; padli so predenj in ga počastili. Darovali so mu zlata, kadila in mire (prim. Mt 2,10-11). Zlato naj bi bilo znamenje Jezusovega kraljevskega dostojanstva, kadilo simbolizira mesto večnega velikega duhovnika, mira pa, ki so jo Judje kot močno dišavo <<< uporabljali pri mrtvih, že ob rojstvu spominja na njegovo trpljenje in smrt.

Modri so bili učenjaki, zvesti resnici. Na pot so se podali z določenimi pričakovanji o tem, kaj bodo našli. Ker so iskali kralja, so si predstavljali, da jih bo ta čakal na dvoru. Znamenja pa so jih vodila na samotne poljane, pred revni hlev. Če bi se oklepali svojih predstav in se ne bi zmogli odpovedati lastnim pričakovanjem, bi cilj zgrešili. Rekli bi si: »Ne, to pač ne more biti res. Nekje na poti smo se zmotili. To že ne more biti prestol velikega kralja in to dete pač ne more biti vredno naših zakladov.« Modri pa so v trenutku zmedenosti ostali zvesti resnici in znamenjem. Z vso spoštljivostjo in iskrenim veseljem so počastili Jezusa in mu izročili darila. Najbrž se niti zavedali niso, da so na ta način ljudem vseh narodnosti in časov pokazali, da je največji tisti, ki služi, in da je prvi tisti, ki je vsem služabnik.

Modri so se morali odpovedati svojim predstavam o velikem in močnem vladarju, da so se lahko srečali s Kraljem vseh kraljev. Odpoved sebi in lastnim pričakovanjem je bila znana tudi Mariji. Že v prvih dneh materinstva ji je postajalo jasno, da se Božje kraljestvo ne bo razodelo po moči, oblasti in slavi. Nasprotno. Kot Mati Boga je bila poklicana na pot darovanske ljubezni. Vse življenje je zorela kot Božje služabnica, zato je zmogla stati pod križem in biti ob Božjem grobu. Vonj mire, s katero je bilo odišavljeno truplo Sina, pa je okrepil njeno vero, da je tudi smrt v službi Gospoda, ki je pred tolikimi leti pripeljal modre do revnega hleva.

Zgodba o modrih in Marijino življenje nas vabita, da se tudi sami odpovemo predstavam o tem, da lahko moč in oblast prineseta pravičnejšo družbo. Krivice in sovraštvo, vojne, revščina in druge stiske se zlepa ne bodo končale. Toda ko bomo kakor Marija pripravljeni vzeti nase trpljenje in se odpovedati sebi, se bo v nas samih veliko spremenilo! Ko bomo raje trpeli sami, kot pa da bi trpel naš bližnji; ko se bomo raje odpovedali vsemu, kot pa da bi bili drugi v pomanjkanju – takrat bo zaživela pravičnost v ljubezni.

Marija, pomagaj nam, da ne bomo iskali moči in hlepel po oblasti, ampak se bomo odpovedovali sebi in sprejemali trpljenje.

29. Starček Simeon in prerokinja Ana

Večstoletno hrepenenje Judov po odrešitvi je sprožilo vzpon številnih mesijanskih gibanj s pogubnimi posledicami. Rabini so podpihovali in celo javno podpirali upor proti oblasti. Marsikdo je zaradi radikalnosti novih gibanj izgubil življenje. Mnogi so bili ogoljufani in oropani svoje lastnine.

Stara zaveza je polna svaril, naj se ljudje pazijo lažnih prerokov in tistih, ki napovedujejo konec časov. Ljudje so se zato spraševali: »Kako naj vemo, kdo je pravi? Kakšna znamenja ga bodo razodela? Kakšna naj bo naša drža, da ne bomo nasedli prevari, pa vseeno prepoznali Kralja, ko bo prišel?«

Zdelo se je, da Bog molči. Poleg tega je izraelskemu narodu nalagal težke preizkušnje. Trpeli so različna preganjanja in bili dolga leta sužnji v Babilonu. Ko je zadišalo po odrešenju, so kratko obdobje njihove samostojnosti nasilno prekinili Rimljani – in spet so bili pod okupacijo tujcev. »Kako naj po vsem tem še vedno verjamemo, da smo izvoljeno ljudstvo?«, so se spraševali.

Kljub težkim okoliščinam so mnogi vztrajali v veri in hrepeneli po rešitvi. Evangelist Luka izpostavi moža, ki mu je bilo ime Simeon in o njem zapiše: *»Bil je pravičen in bogaboječ. Pričakoval je Izraelovo tolažbo in Sveti Duh je bil nad njim. In Sveti Duh mu je razodel, da ne bo videl smrti, dokler ne bo videl Gospodovega Mesija«* (Lk 2,25-26).

Simeon je trdno je zaupal v Božje obljube. A v svojem iskrenem pričakovanju ni bil nestrpen. Čutil je, da zaman išče odgovore, kdaj bo srečal Odrešenika, kje in kako ga bo prepoznal. Ponižno je prosil Boga, naj mu v pravem trenutku razodene svoje misli. Bil je že starček in mnogo let je prešlo, ne da bi bil deležen jasnega znamenja. Kadar ga je Božji molk vznemirjal, se je še bolj oklenil molitve. In kadar se mu je zdelo, da bi najraje sam našel odgovore na vprašanja, se je odločil, da bo molčal, da ne bi zaradi svojih misli preslišal Gospoda.

Nekega dne je spet prišel v tempelj. Marija in Jožef sta ravno takrat prinesla Jezusa, da bi ga postavila pred Gospoda, kot je velevala Postava. Simeon se je približal in vzel dete v naročje ter rekel: *»Gospodar, zdaj odpuščaš svojega služabnika po svoji besedi v miru, kajti moje oči so videle tvojo rešitev, ki si jo pripravil pred obličjem vseh ljudstev: luč v razodetje poganom in slavo Izraela, tvojega ljudstva«* (Lk 2,25-34).

Evangelij pravi, da je bila tam tudi prerokinja Ana, Fanuélova hči iz Aserjevega rodu. *»Bila je že zelo v letih. Po svojem devištvu je sedem let preživela z možem, nato pa je kot vdova dočkala štiriinosemdeset let. Templja ni zapuščala, ampak je noč in dan s posti in molitvami služila Bogu. Prav tisto uro je stopila tja in zahvaljujoč se slavila Boga ter o njem pripovedovala vsem, ki so pričakovali odkupitev Jeruzalema«* (Lk 2,35-38).

Podobno kot Simeonovo je bilo tudi njeno spoznanje – sad vztrajne molitve. Ker je zmogla sprejeti dolga leta tišine, se ji je Božje kraljestvo približalo. Starček Simeon in prerokinja Ana sta nekako napovedovala čudovito Marijino vero. Tudi ona je svoje zaupanje v Boga utrjevala v molitvi in njegove načrte sprejemala v molku.

Dragi iskalci Božjega kraljestva, na nas je, da vztrajamo v verovanju, da je pravičnost v ljubezni mogoča. Če bi še mi nehali upati, če bi sprejeli logiko sodobne družbe in se po njej ravnali –, kdo bo gradil Božje kraljestvo na zemlji!? Ko bo najtežje in se bo zdelo, da Zlo razsaja po svetu, medtem ko Gospod nemo visi na križu, tedaj se še bolj oklenimo vere in evangeljske besede. Nam je rešitev že razodeta in pot do Božjega kraljestva je dobro

označena. Umikanje v tihoto in vztrajna molitev naj nam pomagata, da bomo po njej zvesto stopali.

Marija, pomagaj nam, da bomo vedno hranili svojo vero v vztrajnem umikanju v tihoto, kjer bomo v molitvi odkrivali skrivnost Božjega kraljestva.

30. Janez Krstnik

Ko skušamo graditi Božje kraljestvo na zemlji in se zavzemamo za vrednote, – kot so resnica in pravica, darovajska ljubezen in odpoved samemu sebi, služenje bližnjim in sprejemanje trpljenja –, se nam najbrž velikokrat zdi, da plavamo proti toku. Družba je kakor velika ladja, ki pluje v nasprotno smer, medtem ko mi krilimo z rokami in zaman kričimo: »Ustavite se vendar. Ta pot ne pelje v Božje kraljestvo, ampak v pogubo. Obrnite smer!«

Kako lahko peščica posameznikov, ki nima niti oblasti niti moči niti ugleda, vpliva na družbo? Mar ni vera v to, da se lahko tudi po nas širi Božje kraljestvo, utopična?

Tudi Janez Krstnik je bil brez oblasti, moči in ugleda, ko je Gospodu pripravljajal pot. Ustavimo se ob njegovem življenju, da bi lažje razumeli, kako naj bomo sami glasniki Božjega kraljestva na zemlji.

Janez Krstnik, sin Zaharija in Elizabete, se je rodil približno pol leta pred Jezusom, svojim bratrancem. Postal je prerok v Judeji. Evangelij poroča, da je živel v divjini. Ogrnjen je bil z živalsko kožo, hranil se je s kobilicami in divjim medom. V puščavi je oznanjal prihod Mesija ter pozival ljudi, naj se spokorijo ob zunanjem znamenju krsta v vodi. Nekoč je k njemu prišel Jezus in se mu dal krstiti. Ob tem dogodku je bil Janez deležen razodetja, da je Jezus Božji sin. Krstnikovo življenje se je končalo v ječi četrtnega vladarja Galileje, Heroda Antipa.

Janez je živel v zelo razburkanem času. Omenili smo že številna mesijanska gibanja in lažne preroke. Kljub »konkurenci« je Janez pritegnil pozornost množic, ki so prihajale k njemu in se mu dajale krstiti. Zakaj je izstopal?

Drznil si je biti čudak. Njegovo življenje v divjini, način oblačenja in hrana, ki jo je užival ... nič na njem ni bilo v skladu z normami tistega časa. Čeprav dolgo ni bil deležen jasnih znamenj, je Prihajajočega oznanjal z neverjetno gorečnostjo. Vsem je zagotavljal, da bo Mesija vsak čas nastopil. Šel je na vse ali nič. Ni izbiral besed, čeprav so pred njim stali duhovniki, farizeji ali sam Herod. Vse je pozival k spreobrnjenju. Ob Jezusu pa je isti Janez postal čisto majhen. Zase je rekel, da ni vreden, da bi Odrešeniku odvezal sandale (prim. Mr 1,7).

Bog očitno potrebuje ljudi, ki zaradi njega tvegajo čudaštvo in norost. Mnogi svetniki so v očeh svojih sodobnikov veljali za čudne. Pravzaprav pa je bila tudi Marija poklicana v čudaštvo. Kaj je lahko večja norost kot to, da mora prepričati zaročenca, da je spočela od Svetega Duha? Kako naj bo drugim zgled kreposti in čistosti, ko pa je vendar zanosila še pred poroko? Kako naj sama verjame in sprejme, da je izbrana kot Božja mati? Teško si predstavljamo, koliko odpovedi in poguma je terjala njena zvestoba Božjim načrtom. Ko je končno vse začejalo dobivati smisel, se je morala soočiti z največjo norostjo: s križem, ki pa je postal pot zmage in vstajenja.

Kdo pa je bil največji norec in čudak vseh čudakov? Za našega Gospoda Jezusa pravi apostol Pavel, da je Judom v spotiko, Grkom v nespamet, nam pa Božja moč in modrost.

Norost ljubezni zahteva, da se odpovemo oblasti in moči, ugledu, povprečnosti in lagodju. Če te odpovedi ne bomo živeli, ne bomo mogli soustvarjati Božjega kraljestva. Nasprotno – namesto pravice bi širili krivico. Če pa se odločimo za odpoved, bomo v očeh sveta hitro postali čudaki. A naj nam bo v tolažbo, da nismo sami na poti. Opogumljajo nas zgledi številnih svetih mož in žená, Marije in Janeza. Božje kraljestvo je namreč kraljestvo čudakov, ki tvegajo avanturo ljubezni in so pripravljani izgubiti vse, da bi dobili neminljive zaklade.

*Marija, daj nam poguma, da se ne bomo bali izpasti čudni, ko bo to od nas zahtevala
zvestoba Božji ljubezni.*

31. Marija

Zadnji dan šmarničnega branja! Posvečen je Materi Mariji. Z njo končujemo naše iskanje in hkrati vstopamo v avanturo ljubezni v pravičnosti. Mariji se je Božje kraljestvo najprej približalo. Sprejela ga je v svoje življenje in mu ostajala zvesta tudi za ceno trpljenja, čudaštva in odpovedi lastnim pričakovanjem. Kot Božja mati in nebeška Kraljica je Božjemu kraljestvu najbližja. Je avtorica čudovite hvalnice Bogu, znane po imenu Magnificat. V njej je povzeto vse, kar predstavlja Božje kraljestvo. Vsebuje konkretne napotke za nas, ki smo poklicani, da ustvarjamo pravičnejšo družbo. Poglejmo si torej to čudovito definicijo pravičnosti v ljubezni.

*Moja duša poveljuje Gospoda
in moj duh se raduje v Bogu, mojem Odrešeniku.*

Ko Marija reče, da poveljuje Gospoda, si nikakor ne domišlja, da bi lahko kot nizka dekla prispevala k temu, da bi bil Najvišji še višji. Poveljevat Boga je mogoče le tako, da se sami manjšamo in pred Bogom priznamo svojo nemoč, grešnost in nepopolnost. Odpoved lastni pomembnosti je torej prvi korak. Če ga ne zmoremo, seme pravičnosti v našem življenju ne bo moglo vzkliti, ker ne bo imelo prostora. Naša samozadostnost ga bo pohodila.

*Kajti ozrl se je na nizkost svoje služabnice.
Glej, odslej me bodo blagrovali vsi rodovi.*

Šele ko umremo samemu sebi in se pustimo voditi Božji roki, bomo izpolnjeni. Božji načrti bodo preseglji vsa naša pričakovanja. O tem pričuje Marija, ko pravi, da je Gospodova dekla postala žena, ki jo bodo ljudje blagrovali brez konca.

*Velike reči mi je storil Mogočni
in njegovo ime je sveto.
Njegovo usmiljenje je iz roda v rod
nad njimi, ki se ga bojijo.*

Marija to pripoveduje zato, da bi nas opogumila in nam utrdila zaupanje v neskončno Božjo ljubezen. Če tega zaupanja ne bomo imeli, se nam bo vsaka odpoved zdela krivična. Namesto pravice bomo sejali krivico. Vera v Božje usmiljenje in ljubezen je naša zvesta popotnica, ko se odpravljamo na avanturo ljubezni.

*Moč je pokazal s svojo roko,
razkropil je vse, ki so ošabni v mislih svojega srca.*

Marija nas vabi, da se odpovemo ošabnosti. Majhnost pred Bogom vključuje tudi majhnost pred bližnjim. Božje kraljestvo bomo lahko ustvarjali le s pristno ponižnostjo. Brez nje pa bi celo v dobrih delih iskali priložnost, da se izkažemo boljši od drugih. Kot farizeji ali veliki duhovniki se bomo postavljali, češ da smo dobri in Bogu všečni, istočasno pa prezirali bližnje.

*Mogočne je vrgel s prestola
in povišal je nizke.*

Logika Božjega kraljestva je zelo drugačna od naše. Moč in oblast sta v njej brez pomena. Prestol je pripravljen za tiste, ki zmorejo biti vsem služabniki, ki se ne bojijo odpovedi in vzamejo nase trpljenje, da s tem omilijo stisko bližnjih.

Lačne je napolnil z dobrotami

in bogate je odpustil prazne.

Se spomnite lačne množice, Juda Iškarijota, bogatega mladeniča in drugih, ki so ostali zaprti za Božje kraljestvo? Preveč so se oklepali svoje lastnine. Marija poudarja, da nas bo navezanost na minljive dobrine pustila prazne in same. Razdajanje in darovanje pa bo napolnilo naše naročje z neminljivimi dobrotami.

*Zavzel se je za svojega služabnika Izraela
in se spomnil usmiljenja,
kakor je obljubil našim očetom:
Abrahamu in njegovemu potomstvu na veke.*

Božjo obljubo velja vzeti zares. Božje kraljestvo ni prispodoba za lepše življenje, ki naj bi nastopilo ob koncu časov. Božje kraljestvo se je že uresničilo in se nam približalo po Jezusu Kristusu. Bog je izpolnil, kar je obljubil Abrahamu. Jezus nam je s svojim zgledom pokazal, kako naj ustvarjamo Božje kraljestvo na zemlji.

Z Marijinim Magnificatom zaključujemo letošnje šmarnično branje. V njem smo se srečali z različnimi evangelijskimi liki. Najprej smo se ustavili ob tistih, ki Božjega kraljestva niso sprejeli. Ob njih smo prepoznavali osebne in družbene zablode, ki smo jim priča tudi v našem času: kopicenje dobrin, tekmovalnost, želja po moči, oblasti, pomembnosti, iskanje lagodja ... Vse to ne prinaša zelene sreče, temveč le še pogloblja človekovo nesrečo ter ruši medsebojne odnose. Jezus nam kaže drugačno pot, ko pravi: Odpovej se sebi! Bodi ponižen! Razdaj, kar imaš! Sprejmi svoj križ! Tvegaj čudaštvo! Ljubi! – Kako to uresničevati v vsakdanjem življenju, smo spoznavali ob likih, ki so pustili vse in sledili Jezusu. Marija je bila ves čas naša priprošnjica na poti iskanja.

Vsi smo poklicani, da postanemo Božji sodelavci pri gradnji boljših odnosov in pravičnejše družbe. Ne glede na to, kakšen je naš položaj v družbi ali kateri poklic opravljamo, lahko prispevamo k rasti Božjega kraljestva in smo lahko deležni njegovih sadov. Ne odlašajmo torej in se podajmo v avanturo ljubezni. Pravičnost v ljubezni se lahko začne uresničevati že danes! Naj bo tako, amen.

Marija, pomagaj nam, da bomo živi ustvarjalci Božjega kraljestva.